



Nr. 13 • 1939

# OLITSEILEHT

## Kaubanduskontor „ESTAK“ H. Rõivas & Ko.

Tallinn, Estonia puiestee 11. Telefon 303-89.

Esindab: ehitusmasinaid, sisseseadeid, aparaate ja masinaid igasuguseile tööstusile, haigemajadele jne.

## Matusetalitus A. MELDORF

Tallinn, Sakala 28. Telefon 463-33

*Soovitab suvel kuumaga surnute alalhoidmiseks parimat abinõu — Pyoficini*  
**Suurem valik ostuvalmis puusärke**

### Tehnilised ja elektrikaubad

Tööriistad, aparaadid, armatuurid, masinad ja metallid.

### **K-m. C. ERN**

**Tallinn, Pikk 55**  
T. 443-70. Telegr. „Viloco“

**Koloniaalkaubad** (suurel arvul) kuivatatud ja värsked **puuvili**, vürtsid, pähklid, mandlid, kruubid, seemned, heeringad jne.

## VEGA TEHAS E HITAB

TALLINNAS, Laadaplats,  
Telef. 309-15, 315-93.

iga seltsi kaalusid, õhupuhastusseadeid, raudkonstruktsioone, gaasiseadeldisi.

*Reserveeritud*

# Politseileht

ILMUB 2 KORDA KUUS

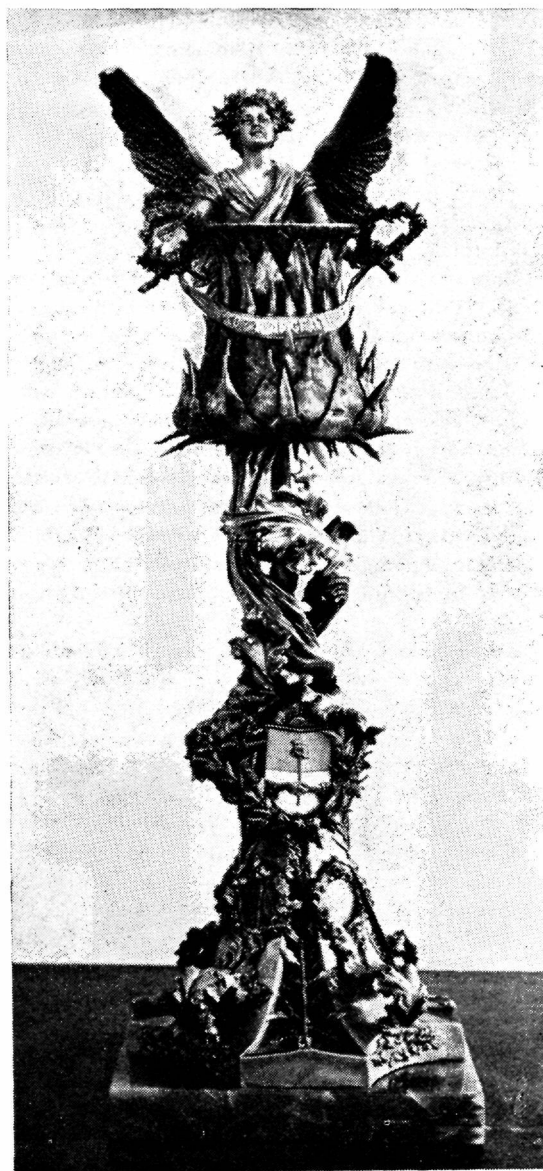
Nr. 13 (540)

Tallinnas, 19. juulil 1939

XVIII aastakäik

*KÄESOLEVAS NUMBRIS LEIATE: Käitumisest politseiteenistuses — J. Tüsväli. — Vahistamine KKS § 62 alusel — A. Mägiso. — August Viigandi mõrv — V. Lipp. — Kuidas saabub seadus — J. Klesment. — Valgete orjadega kaubitsemise vastu võitlemise tekkimine ja areng. — Laskuritega Tallinnast Luzerni jm.*

ARGENTINA KUJU  
LASKURITE  
AUHIND



ARGENTIINA KUJU, LASKURITE  
IHALDATAVAIM AUHIND, MILLE  
MEIE TUBLID LASKURID JA HEAD  
PÜSSID TÕID LUZERNIST TEIS-  
KORDSELT KAASA

# Käitumisest politseiteenistuses

Politseiteenistuse mitmekesisus viib politseiametniku kokkupuutesse rahva kõigi kihtidega.

Rikkad kui ka vaesed, haritlased, ametnikud, töölised — kõik evivad õigust politseiliseks kaitseks, mille osutamisest ükski politseiametnik ei tohi keelduda.

Samal ajal kõik kodanikud, vaatamata oma positsioonile või tsensusele, on kohustatud täitma politsei korraldusi. Need korraldused (resp. riigivõimu teostamisvahendid) peavad tugema seaduslikule alusele, s. t. nende tegemisel tuleb lähtuda seaduse õigest tõlgendamise mõttest, ühtlasi tuleb neid ellu rakendada õigeaegselt — ettejäädvalt.

Politseiametnik, täites temale usaldatud teenistusülesannet või tehes korraldusi oma algatusel, n. ö. teostades võimuavaldust, peab jääma antud ülesande piiresse või teotsetes oma algatusel — kompetentsi piiresse. Niisuguseil õiguslikel eeldustel ettevõetud toimingud võivad pretendeerida seaduse kaitsele ja nendega võidakse nõuda kodanikelt kuulekat alistumist.

Võimuavalduses õigusliku külje kõrval võib võrdset tähtsust õige käitlemine kodanikega, kellele suhtes meie kohaldame õiguslikke norme.

Olgugi et politseivõim on sundiv võim, peab politseiametniku käitumine publiku suhtes olema eeskätt kasvatav ja juhtima kodanikku teadlikult täitma korranõudeid. Et võimuse ja pimedat käsutäitmisel asemel kasvatada kodanikes arusaamist korra vajadusest, peab politseiametnik ise olema kasvatatud ja kombeline. Viisakas, heatahtlik toon, tähelepanelikkus ja vastutulelikkus tagavad politseiametnikule poolehoiu võitmise publiku silmis.

Kui viisakas kõnetoon märgib politseiametniku juures välist kasvatustaset, siis tähelepanelik vastutulelikkuse osutamine annab tunnustuse ametniku hingelisest kasvatusel, mis on seda tähtsam, et politseiametnikus tuleb näha kodaniku abimeest, sõpra, mitte aga tardunud vormikandjat või käsklejat. Seepärast olgu iga politseiametniku meeldivaks kohuseks olla tähelepanelik teenistuses ning pakkuda oma abivalmis kätt esijoonel neile, kes seda tungivalt vajavad: lapsed, raugad, vigased, pimedad, rasedad, õnnetusest kannatanud isikud jne., ühesõnaga kõik, kes kehaliselt või vaimsetl on laostunud ja oma füüsilise või hingelise seisundi tõttu vajavad nõuannet, abi ja juhatust.

Kuid politseiametnik peab olema heatahtlik ja abivalmis ka kodaniku sellekohasel pöördumisel politsei poole, näiteks õnnetuse või muu ohu puhul, mis ähvardab või juba ohustanud kodaniku isiklikke või varalisi hüvesid. Neil juhtumel ei

tohi politseiametnik jätta kasutamata ühtki abinõu, mis võiks kohaldamisele tulla ohu vältimiseks või kõrvaldamiseks. Juhtumil, kui politseiametniku võimkonda ei kuulu kodaniku abipalve rahuldamine, on ta vastutulelikkuse tõttu kohustatud siiski andma abipalujale vajalikku informatsiooni ja juhatust, kuhu või kelle poole isikul tuleb pöörduda. Seevastu on politseiametnikule kateegooriliselt keelatud segada ennast ametiisikuna eravahekordadesse, samuti tuleb hoiduda väiklasist norimisist (šikaneerimine) ning kodanike ilmaaegsest tülitamisest ja kimbutamisest.

Politseiametniku ülesandeks pole ainult seaduse täpse täitmise järelevalve, ta peab tundma huvi ja aitama kaasa korrapärasuse loomiseks ühiskonnale üldkasulikes üritusis, nagu liiklemine, tuletõrje, Kõ ala jne. Politseil lasub eelmainitud aladel suuri kohustusi.

Peab märkima, et mitte rohke protokollide arvu koostatud tähelepanud üleastumiste kohta, pole politseiametniku teenistusliku tubliduse mõõdupuuks, mitte selles ei tohi otsida rahuldust enesetunde tõstmiseks või karjääri taotluseks, sest säärane kutsetegevuse eesmärgi tõlgendamine on väär.

Politsei kutsetegevuse eesmärgiks on kasvatada ja sisendada kodanikes seadusliku korra austamise vajadust; seks otstarbeks õigeaegselt ettevõetud selgitused, tähelepanujuhtimised ning hoiatused ennetavad nii mõnegi ebateadliku üleastumise. Kui aga sääraseil puhkudel tehtud tähelepanujuhtimisele ei reageerita või kui sihilikult ignoreeritakse politseilisi hoiatusi, selgitab politseiametnik üleastuja — süüdlase isiku ja algatab juurdlust.

Tekkinud konfliktide lahendamisel, kriminaaljälitamisel, andmete kogumisel, isiku kindlakstelemisel ja üldse kõigil toiminguil, kus politseiametnik teostab teenistuslikke ülesandeid, tuleb olla piinlikult asjalik, kuid seejuures õiglane ja erapooletu.

Teenistuslaseid korraldusi tehes liiklemise juhtimisel, korrapidamisel avalikes kohtades, tänavail, platsidel ja rahvakogunemisel peab politseiametnik esinema autoriteetsena; selle eeltingimuseks on väärikas, enesekindel olek, rahulikkus toonis ja kõikumatus otsustamisel.

Politseiametniku autoriteet sisendab kodanikus arusaamist, et ametniku korraldused on oma kohal ja vajalikud ning kuuluvad seepärast vastuvaidlematult täitmisele.

Esinedes rahvamassi kogunemisel korrapidaja politseiametnik säilitagu rahulikkust ja olgu tasakaalukas, seda eriti juhtumel, kui rahvamassis

valitseb rahutus või ärev olek. Sel puhul ametnik püüdku hoiduda vahendeist ja võttest, mis kogunenud publiku meeleolu veelgi võivad erutada, või mis osutuvad solvavaks publikule. Siinkohal olgu mainitud järsk, üleolev ja upsakas toon ning isikut alahindavad väljendused.

Energilist esinemist korralduste tegemisel ei tohi kunagi vahetada jõhkru ja hoolimatusega.

Tegelik elu ja teenistuslikud kogemused on näidanud, et rahvahulk reageerib seda kuulekalt politseiametniku korraldusele, mida taktilisem ja autoriteetsem on selle ametniku esinemine.

Kui on tarvis rahvakogunemisel teha märkusi üksikuile isikuile resp. ninameestele, või neid eemaldada ruumist, siis tuleb püüda seda teha äratamata üldist tähelepanu, kutsudes isikut korrale. Igal juhtumil väärika esinemise ja korrektsuse nõudeid täites politseiametnik ei tohi kunagi unustada, et ta on täidesaatva võimu organ. Tema väljaastumine olgu seevõrd järjekindel ja resoluutne, et kodanikes ei tekiks ühtki kahtlust ametniku võimu korralduse maksmapanekus. Köhklemine, ebakindlus korralduste tegemisel, mõjutada laskmine, samuti ka üle-pea-kaela tormamine on nähted, millede ilmnemisel ametnik oma autoriteedi võib lõppenuks pidada publiku silmis.

Seaduslike korralduste tegemisel võib politseiametnik võtta tarvitusele kõik temale ameti tõttu kätteusaldatud seaduslikud vahendid, kuid tarvitagu neid õigel ajal ja parajal kohal.

Sundabinõudest füüsilise jõu tarvitamine ja isiku kehapuutumatus rikkumine järgnegu vaid möödapääsematu vajaduse korral, kusjuures sundabinõu nii suuruselt kui kestuselt ei tohi ületada tegelikku vajadust, ning tarvitamise kord peab olema kokkukõlas seks seatud eeskirjade või juhenditega.



*Vabariigi Presidendi K. Pätsi sünnikoha tähistamiseks püstitatud mälestussammas Tahkurannas. Fanfaarid kuulutavad mälestussamba avamist 25. juunil*

Vägagi delikaatne küsimus on isikute kinnipidamine politseiametniku poolt juhtumeil, kus sellel pole midagi ühist kriminaaljälitamisel esineva vahistamistoiminguga. Politseiametnik niisugusel juhtumeil kaalutlegu ja otsustagu, kas kinnipeetava isiku liikumisvabaduse kitsendamine antud olukorras evib seaduslikku alust ja kas selle teostamine on tingimata hädavajalik. Nii vähetähtsate üleastumiste selgitamisel, kus süüteo kor-



*President astumas oma sünnitalu õuele*



*Rahva vaimustatud tervitus Presidendile mälestussamba avamisel*

dasaatja on politseiametnikule teada või kindlaks-tegemine on hõlpus, võib kinnipidamist õigustatuks lugeda vaid üksikuil juhtumel. Näiteks rahurikkumise puhul avalikus kohas, kui seda ei lõpetata politseiametniku sellekohasel nõudel, võib viimane kutsuda rahurikkujaid enesega kaasa jaoskonna korrapidaja juurde (vahituppa) isikute kindlakstelemiseks ja ülekuulamiseks. Keelduvad isikud kaasa tulemast, võib politseiametnik nad kinni pidada, käsitades Pol.-asut. kujundamise määruse § 63, kuni isikud on kindlaks tehtud ja sündmuse kohta koostatud protokoll.

Isiku kinnipidamisel tuleb silmas pidada, et siin pole tegemist vahialusega, mispärast teda tuleb käidelda nagu tunnistajat, kes on toodud

kohtusse sunniviisil. Kui kinnipeetav kinnipidamisel hakkab politseiametnikule vastu füüsilise jõuga või kui ta määratseb, sel korral võib tarvitada isiku alistamiseks sundabinõusid ja tarbekorral ta isegi käsiraudu panna.

Lõppeks olgu tähendatud, et teenistuslik edukus ja kordaminek baseerub tihti veel sellel usalduslikul õhkkonnal ja heal läbisaamisel, mida on osanud luua politseiametnik kohaliku seltskonnaga.

Politseiametnikul on tähtis omandada korraarmastaja seltskonna lugupidamist, poolehoidu ja võita usaldust, kuna põhjakiht ja kuritegeline element peab teda kartma. Võitnud seltskonna poolehoidu, leiab politseiametnik abivajaval hetkel alati tõhusat kaasabi ja toetust kodanike poolt, mida temale osutatakse füüsiliselt enesestmõistetavalt.

Sellest lähtudes püüdku iga politseiametnik võimalikult kiiresti oma tegevuspiirkonnas tutvuda ja kohaneda kohaliku olukorraga. Seks tuleb luua kontakt seltskonnaga, kelle kaudu on võimalus objektiivselt tundma õppida ja õieti hindama kohapealseid olusid, kombeid ja tõekspidamisi.

Noored ametnikud, kes määratakse esimesse neile senitundmatusse ametipiirkonda, kus sootuks teised olud, püüdku esijoones vaadelda ja jõuda selgusele kohaliku elanikkonna mentaliteedis, tema voorusis ja pahedes. Seepärast tuleb rohkem liikleda inimeste seas ja koguda tähelepanekuid, vesteldes kodanikuga mitte kui ametnik stoilise üleolekuga, vaid kui inimene inimesega.

Inimesile lähenemise oskus ja nende usalduse võitmine tagavad politseiametniku positsiooni tema tegevuspiirkonna elanike seas märksa mõjuvamalt kui aukartus vormi ja sundiva võimu vastu.

*A. MÄGISO*

## Vahistamine KKS § 62 alusel

1. veebruaril 1935 jõustus meil uus KKS (Kriminaalkohtupidamise seadustik), mis peale muu tõi olulisi muudatusi ka vahistamisküsimusse. Vene ajast kehtivusele jäänud Устав Уголовного Судопроизводства § 257 1—6 punktiga kaotas kehtivuse ja politsei seati vahistamisküsimuses täiesti uuele alusele.

Kui politseil süütegude jälitamisel osutus vajalikuks süüalust KKS alusel vahistada, siis pidi ta nõutama selleks loa vastavalt kohtuvõimult (KKS § 63), arvatud välja ainuke juhtum, kui kedagi õnnestus tabada süüteolt. Tegelikus elus õnnestub harva kedagi tabada otse süüteolt ja seetõttu osutus uus kord sel alal ex-Vene seadusest halvemaks, eluvõõramaks ning siin-seal tuli § 63 rakendamisel raskusi. Pealegi ei olnud see kord kokkukõlas seadustiku mõtte ja muu

osaga, kus politseilisele juurdlusele anti võrdne jõud eeluurimistoimikuga jne.

Sellest tekkiski vajadus uues KKS-s muuta vastavaid paragrahve. Käesoleva aasta jaanuaris täituski politsei soov: saada otstarbekam ja elulisem vahistamiskord, mis võimaldaks edukalt jälitada süütegusid.

Et aga selle muudetud osale, mis avaldatud RT 1938, 106, 917, pole peale Kohtukoja prokuröri juhtnõõride (12. jaan. s. a. nr. 82) seni ilmunud seletusi ega kommentaare ja et see muudetud kord (KKS § 62) on olnud juba rakendamisel üle kolme kuu, siis ei oleks ülearune selle juures lähemalt peatuda. Pealegi evib vahistamisküsimus tundelisema osa politsei ja kodaniku vahekorras („Politseileht“ nr. 6 s. a., J. Raidjõe artikkel puudutab KKS muudatusi üldiselt

ja vahistamisküsimus on piirdunud vaid seaduse §§-de tsiteerimisega).

Ekspiarvamuste vältimiseks lubatagu märkida, et käesoleva artikli ülesandeks ei ole arutleda korda, kunas ja kus võib politsei vahistatud kodaniku kinni pidada, kuidas teda üle kuulata jne., vaid siin tahaksin puudutada ainult neid seaduslikke ja juriidilisi aluseid, mis KKS-s antud muudatustega annavad politseile õiguse kodaniku vahistamiseks.

Põhiseaduse (RT 1937, 71) § 10 lõige III lausub, et kedagi ei või vahistada ega isiklikus vabaduses kitsendada muidu kui seaduses ettenähtud juhtumel ja korras. Sellest järeldub, et vahistamine riivab kodaniku põhiõigusi, kitsendades teda tema isiklikus vabaduses. Kui tekib vajadus kedagi selles kitsendada, siis ei ole see muidu teostatav, kui ainult seaduses ettenähtud juhtumel ja korras.

Neid seaduses ettenähtud juhtumeid on teatavasti palju, nagu Kaitseisukorra seadus § 23, Maksukaristuse seadus § 108, Politsei asut. kujundamise määrus § 63 jne., kuid käesoleval korral huvitab meid vaid see osa, mis politseil üldise heaolu, avaliku korra, isikliku julgeoleku ja vara kaitseks võimaldub teostada KKS § 62 kaudu.

KKS § 62 kõlab järgmiselt:

*Juurdluse toimetamisel on politseil õigus raskest kuriteos või kuriteos kahtlustatavat tõkestamise otstarbel eeluurimiseeskirjade järgi vahistada järgmistel juhtudel:*

- 1) kui kahtlustatav on tabatud süüteoalt;
- 2) kui süüteo pealtnägija on kahtlustatavas süütegija ära tunnud;
- 3) kui kahtlustatav on ilmunud süütunnistusele, või on annud süütunnistust sisaldava seletuse;
- 4) kui kahtlustatava juures või tema elu- või töökohas on leitud ilmseid süüteo jälgi;
- 5) kui süüteo kordasaatmise abinõud või süüteo kordasaatmist tõendavad muud esemed kuuluvad kahtlustatavale, või kui neid on leitud tema juures;
- 6) kui kahtlustatav pärast süüteo kordasaatmist on teinud katsed põgeneda või on põgenenud oma elukohast;
- 7) kui kahtlustataval puudub kindel elukoht.

Sellest näeme, et peale loendatud juhtumite (pp. 1—7), mis moodustavad §-is toodud juriidilised vahistamise alused, on politsei KKS § 62 korras vahistamisel seotud veel terve rea nn. eeltingimustega ja nimelt: 1) juurduse toimetamisega, 2) kuriteo või raske kuriteoga, 3) tõkestamise otstarbega ja 4) eeluurimiseeskirjadega. Need asjaolud ei moodusta enesest küll mingit juriidilist vahistamise alust omaette, ei üksikult ega komplektis, kuid vahistamisel tuleb

neid paratamatult rakendada kui vahistamisega seoses seisvaid, selle eelkäivaid tingimusi -- järelikult: ei või politsei ühes ehk teises süüteo kahtlustatavat vahistada muidu, kui 1) peab olema teoksil antud süüteo kohta juurduse toimimine, 2) antud süütegu peab olema oma liigitelult kuritegu või raske kuritegu, mitte üleastumine (vt. KrS § 3 ja KKS § 213), 3) antud süüteo peab kahtlustatava suhtes ilmema tõkestamise otstarve, kust järeldub, et vahistamine pole obligatoorne, vaid seda tuleb teostada vajaduse järgi, kui kahtlustatava suhtes asjas ilmneb: a) eeluurimise või kohtu eest kõrvalehoidumise, b) süüteo jälgede kõrvaldamise ja c) süütõendite moonutamise oht (vt. KKS § 210 ja 212), 4) vahistamisel peab järgima eeluurimise eeskirju (vt. KKS vastava osa §§).

Nüüd vaatleme lähemalt § 62 pp. 1—7 toodud juriidilisi vahistamisaluseid ja seame küsimuse, kas toodud alused on küllaldased selleks, et politseil võimalduks süütegusid antud liikides (KrS § 3) edukalt jälitada, või ilmneb ka seesuguse olustikuga süütegusid, kus ühe või teise punkti rakendamine tegelikkuses tekitab raskusi või hoopiski ei sobi.

Esimene punkt ütleb, et eeltoodud nõuete kohaselt võib politsei süüteo kahtlustatava vahistada, kui kahtlustatav on tabatud süüteoalt. See punkt asendab terves ulatuses end § 62 ja ex-Vene Kr. kp. s. § 257 p. 1, selle vahega, et ex-Vene §-i järgi võimaldus politseil vahistamist ette võtta mitte ainult süüteo kordasaatmisel, vaid ka kohe peale seda („...торчае после его совершения“). Kerkib küsimus, kas politsei võib antud süüteo kahtlustatava vahistada, kui teda õnnestus tabada mitte otse süüteoalt, vaid hetk hiljem, s. o. siis, kui ta oli juba süüteo paigalt eemaldunud, näit. 100—200 m võrra, ja kui selles punktis teopaigaga polnud enam mingit ruumilist sidet ja kui järgnevaid §-i pp. 2—7 ka ei saa kasutada, s. t. kui süüteo pealtnägija pole ära tunnud temas süütegijat, kui ta ise oma tegu salgab, kui tema juures või tema elu- või töökohas pole leitud süüteo jälgi, kui tema juures pole leitud süüteo kordasaatmise abinõusid või muid tõendavaid esemeid, kui ta pole teinud katsed põgeneda ja kui tal on kindel elukoht.

Et seesuguseid juhtumeid sagedamini esilduks kui otse süüteoalt tabamisi, peamiselt varguste puhul, siis ei saa see küsimus olla tähtsusetu. Seaduse §-i (p. 1) täpse sõnastuse järgi näib, et kõnesoleval juhtumil politseil pole õigust süüteo kahtlustatavat võtta vahi alla ja on sunnitud teda laskma edasi lipata, kuigi poistseil on andmeid, et tema see õige teotõimija ongi. On hea, kui sel puhul kahtlustatava suhtes võib kasutada KKS § 60 lõige II, s. t. kui ta keeldub kutse peale kaasa tulemast politseisse

ja kui tema kohta seal 12 tunni vältel (Kohtukoja prokuröri juhtnöörid) õnnestub hankida süütõendeid § p. 2—5 määritlusel.

Teise punkti rakendamine vaevalt tekitab raskusi ja seepärast seda siinkohal pole mõtet lähemalt puudutada — see redaktsioon ühtub ex-Vene Kr. kp. s. § 257 p. 2.

Kolmas punkt peaks olema enamvähem selge, võiks vahest peatuda pisut sõnastuse teise csa juures, s. o. „... või on annud süütunnistust sisaldava seletuse“. Kui esimene osa ütleb, et kui kahtlustatav on ilmunud süütunnistusele, siis pealiskaudselt näib, nagu kataks teine osa esimest, kuid asjale lähemale asudes, ei saa seda siiski sellisena võtta. Kui esimene osa hõlmab süütunnistuse terves ulatuses ja kui kahtlustatav on selleks ilmunud politseisse, resp. politseiametniku juurde, siis teise osa järgi on võimalus vahistamist ka siis teostada, kui kahtlustatav on teinud seda osaliselt ja muul viisil. Siin esildub küsimus, kas selle punkti teine osa rakendatakse ka siis, kui kahtlustatav ülekuulamisel pole süüid omaks võtnud üheski süüdistuspunktis või osas, on aga annud seesuguse seletuse, mis tema süüd asjas teatava määrani tõendab, näit. tunnistajate või asitõendite kaudu kindlaks tehtud fakte (eitab teo toimimise ajal teopaigal või selle läheduses viibimist, kinnitades, et on maganud sel ajal tunnistaja N. juures, mida aga viimane eitab, või jälle näit. süüitamise puhuks kõrvaldas hoonest väärtuslikemad esemed, öeldes, et need on sisse põlenud, mis on leidnud tunnistajate varal vastupidist tõestamist jne.). Minu arvates siin ei saaks siiski seesugust kahtlustatava seletust võtta süütunnistust sisaldava seletusena, kuigi seesugune seletus tema suhtes süüd teataval määral tõestab. Seesuguste asjaolude ilmumine kahtlusaluse suhtes on ikkagi kaudne tõendis ja seetõttu, kui §-i teised punktid ei anna vahistamise õigust, ei saaks p. 3 teist osa selles mõttes rakendada.

Neljas punkt kõlab järgmiselt: „Kui kahtlustatava juures või tema elu- või töökohas on leitud ilmsed süüteo jälgi“ — ja see asendab ex-Vene Kr. kp. s. § 257 p. 3. Mis need ilmsed süüteo jäljed on, mida politseil võimalduks leida kahtlustatava juures, tema elu- või töökohas, on üldiselt selge, s. o. riideil, ihul jne., näit. tapmise puhul verejäljed, varguste puhul — mee-, rasva- jne. jäljed jne. Küsimus võiks kerkida, kas ilmsete jälgede all tuleb mõista ka teopaigalt (süüteo kannatanult) ärakistud esemeid või mitte. Minu arvates tuleks siin jaatavalt vastata, sest muidu ilmneks niisugune kurioosum, et näit. kahtlustatava juures leiame ainsa süütõendina röövitud uuri, teised §-i punktid ei anna vahistamisõigust, ja politsei on sunnitud röövli jätmata vabadusse.

Järgmine, s. o. 5. punkt, ei tule selles suhtes kõne alla, kuna see lausub, et kui süüteo kordasaatmise abinõud või süüteo kordasaatmist tõendavad muud esemed kuuluvad kahtlustatavale, või kui neid on leitud tema juures. Sellest näeme, et siin kõneldakse vaid teo kordasaatmise abinõudest ja süüd tõendavaist muist esemest, mis kuuluvad kahtlustatavale, mitte aga süüteo kannatanule. Nii võiks märkida, et p. 4 ja 5 teataval määral asendavad ex-Vene Kr. kp. s. § 257 p. 4.

Edasi järgneksid pp. 6 ja 7, kuid nende sisu on niivõrd selgelt sõnastatud, et ei vaja lähemat käsitlust.

Kokkuvõttes näeme, et KKS § 62 oma seitsme punktiga on politseile loonud endise § 62 ja 63 asemel tunduvalt lähedama olukorra, kuid pp. 1, 3 ja 5 vajaksid siiski autoriteetset seletamist ja minu arvates see § oma 7 punktiga ei hõlma küllaldaselt seda elulist sfääri, milles politseil tuleb KKS nõudeil tegelda kuritegude või raskete kuritegude jälitamisel.

Seda asjaolu põhjendagu kas või järgmine tegelikust politsei praktikast toodud näide: Talvisel hilisõhtul süttis põlema E. vallas A-le kuuluv eluhoone, kuid kustutati enne lõplikku hävingut. Omanik elas ise mõned kilomeetrid eemal P. vallas ja majas elas kaks perekonda üürilisi: J. oma abikaasa ja alaealiste lastega ning lesknaine K. oma täiskasvanud pojaga. Muide üürnik J. pidas samas majas ka pudukauplust, mis oli mehe maksujõuetusel naise nimel. Kriminaalpolitsei poolt toimetatud juurdlusel selgus, et tegemist on kuritahtliku süügamisega kindlustuspreemia hankimise eesmärgil, kuna muud tuletekkimise põhjused langesid ära ja omanik A. kui ka teine üüriline K. oma pojaga seisid väljaspool igasugust kahtlust; küll aga ilmnes J-de kohta: 1) et neil olid mööbel, riided ja poekaubad kindlustatud kaugelt üle tegeliku väärtuse, äri läks viimasel ajal halvasti, tekkisid maksuraskused ja kauba-vekslite tähtpäevad lähenesid ning kavatseti äri avada hoopis uues kohas V. vallas; 2) juurdlusega õnnestus kindlaks teha, et tuli sai alguse kaupluse kõrvalruumist, mida kasutati laona, ja nende ruumide ukсед olid, tuld märgates, lukus ning võtmed J-de käes. Edasi selgus, et mõni tund enne arvatavat tuletekkimist kuuldi üürnik K. korterist läbi seina ruumist, kus tuli pidi algama, mingit kobinat (K. korteri köögisein asetseb vastu nimetatud ruumi).

J-d salgasid kangekaelselt oma süüd ja seletasid, et tuli võis tekkida üürnik K. köögi truu- bi kaudu, kuna selle osa asetses vastu laoruumi. See asjaolu lükati vankumatult ümber vaatlusega ja tunnistajate seletustega. Edasi selgus, et J-de seletusel olevat sisse põlenud seljariided



suure kapiga, tegelikult aga kapp põlenuna tules päästmisel osutus hoopis tühjaks. J. abikaasa oli põlemise eelõhtul hoovil suure vee-tünni ümber lükanud.

Ühesõnaga, kuigi otseseid süüteoendeid J-de vastu ei selgunud, kuhjus ometi nende vastu terve rida põhjendatult kahtlustatavaid asjaolusid seevõrra, et kogunes nn. nõrk süüdistus nende vastu.

Kuna edasisel juurdlemisel osutus võimatuks mööda minna KKS § 212 toodud nõudeist, siis kerkis J-de vahistamisküsimus päevakorraks, kuid kahjuks ei võimaldunud selleks rakendada KKS § 62 üheski punktis, s. o. keegi polnud neid süüteoel näinud, nende juures mingeid süüteoendeid ei leitud, põgenemiseks katsed ei teinud ja omasid kindla elukoha. (Ka ei keeldunud nad politseile ükskõik kuhu kaasa tulemast — et rakendada § 60 lõige II).

Selgunud asjaolud ühes J-de vahistamise vajadusega esitati kohalisele Ringkonnakohtu prokurörile, kes asja igakülgsel kaalutlemisel asus J. suhtes (abikaasa alaealiste laste tõttu vabaduses) vahistamisel jaatavale seisukohale. Et § 62 seda ei võimaldanud, siis tegi prokurör politseile ettepaneku vahistamine J. suhtes rajada sama seadustiku § 63, tugeses seejuures peamiselt Kohtukoja prokurööri juhtnõõri (12. jaan. 1939 nr. 82) sellele osale, kus öeldud „... Peale ülekuulamise lõpetamist tuleb ülekuulatatav kohe vabastada, kui teda kas KKS § 62 alusel või § 63 korras ei ole vahistatud...“

Teatavasti lausub § 63 järgmist: „Kuni politsei poolt vahistatu üleandmiseni ühes juurd-lusega kohtu-uurijale, jaoskonnakohtunikule või prokuratuuri esindajale võivad vahistatu vahi alt vabastamiseks korraldust teha juurd-luse toi-



Vabariigi President K. Päts süütab Pärnus võidutule

metaja, tema ülemus ja prokuratuuri esindaja. Kui vahistamine toimus prokuratuuri esindaja ettepanekul, siis on vahi alt vabastamiseks samuti tarvilik viimase ettepanek või nõusolek“.

Kas aga nüüd KKS § 63 ühes Prokuratuuri ettepanekuga loob politseile lisaks § 62 veel iseseisva või omaette vahistamisaluse või mitte, siis see asjaolu ei kuulu käesoleva artikli üles-andesse, küll aga avaldan siinkohal oma arva-must nimetatud KKS § 63 lõike II kohta, lei-des, et selle kohaldamine võiks seista ikkagi

vaid seoses otseselt avaldatud vahistamisalustega, s. o. § 62 toodud 7 punktiga.

Eeltoodud kaalut-lust ilmneb, et kuigi kõnesolev vahistamisaluste muudatus on loonud politseile võrreldes en-disega avarama ja ühes sellega ka soodsama olu-korra, pole siiski politsei selles küsimuses kül-laldaselt rahuldatud, ja vaevalt ta küll riigi rahuliku arengu juures tahaks oma niikuinii ras-kete ülesannete täitmi-sel võtta enese kanda vastutust siis, kui sel-leks puudub küllaldane seaduslik alus.



K. L. mootorratturid viivad võidutule üle maa laiali

# August Viigandi mõrv

23. mail 1936 mõrvati metsikul kombel Valgamaal, Karula vallas Muhkva talus nimetatud talu peremees Hendrik Lattik, tema naine Johanna, nende 17-aastane poeg Johannes ja teenijatüdruk Iida Herzberg. Kahtlus selles veretöös langes sama talu sulasele August Viigandile, kes oli teopaigalt lahkunud teadmata kuhu ja jäi sellest ajast kadunuks. Politsei poolt ettevõetud haarangud ei annud tulemusi. Samal aastal 29. juulil leiti Karula vallast paksust metsatihnikust Viigandi lagunenud laip. Arstliku ekspertiisiga tehti kindlaks, et Viigand oli ise enese tapnud, seega oli ise mõistnud enese üle kohut ja arsti arvates pidi enesetapp sündinud olema umbes 2 kuud tagasi, seega varsti pärast Muhkva talu pererahva tapmist.

Ajavahemikul 23. maist kuni 29. juulini elas kogu Valgamaa, eriti just teopaiga ümbruskond, Viigandi hirmu all. Maal nähti igas võõras meesisikus Viigandit. Paljud talud seadsid ööseks valve välja. Politsei korraldas haaranguid mõrvari tabamiseks, kuid tulemusteta, sest Viigand oli ju surnud.

Viigandi isik muutus päev-päevalt üha müstilisemaks. Teda „nähti“ ühel ja samal päeval, ühel ja sama kellaajal korraga kolmes-neljas kohas, mis olid sageli üksteisest mitukümmend kilomeetrit eemal. Nagu tol ajal ajalehis ilmunud teateist võis järeldada, ei kummitanud Viigand ainult Valgamaal, vaid üle kogu Eesti, ja haaranguid korraldati mitmel pool, mille tulemuseks oli nii mõnegi tagaotsitava roimari tabamine Viigandi pähe. Viigand hakkas häirima isegi meie naabrit — Lätimaad: teda öeldi juba seal nähtud olevat, nii et ma koos Läti politseivõimudega ajasin Viigandi jälgi taga Aluksne (Marienbergi) ümbruses.

Nüüd tekib küsimus, millest oli see tingitud, et politsei kui jälitamist toimiv organ korraldas surnud isikule haaranguid.

Küsimus, kas politsei siin talitas õieti või mitte, jäägu lugejate otsustada, mispärast olgu allpool toodud mõrva kirjeldus nii, nagu see selgus toimitud juurdlustega:

23. mail 1936 keskpäeva ajal teatati Valga kriminaalpolitseile, et Karula vallas, Muhkva talus olevat sama päeva hommikul kogu talurahvas tapetud. Talusulane August Viigand olevat jäljetult kadunud ja viimase peale langesvat kahtlus toimitud veretöös. Kohale sõitnud kriminaalametnikele avanes masendav pilt: talu elamu söögi- ja magamistoa lähel lamas selili peremehe H. Lattiku laip, otsa ees suur kirvehaav, mis ulatus pealaest kuni nina alumise ääreni, seega oli sõna tõsisel mõttes poolitatud terava tapariistaga. Peale kirvehaava peas leidis laibal kaks kuulihaava kõhupiirkonnas, mis kuulsid kergele liiki, ja kuulid olid läbistanud ainult kõhu nahaalused koed, riivamata siseelundeid. Laiba seljariided olid põlenud kuulide sissejooksu kohal, millest järeldus, et oli lastud äärmiselt lähedalt. Üks kuulidest leiti ka laiba riiete seest ja see kuulus Nagan-revolvrile, kuna teine kuul jäi leidmata. Laibal peale muu oli seljas veel jopp, mis tõendas, et peremees pidi

just väljast tulnud olema, kui langes mõrva ohvriks.

Üle peremehe laiba magamistuppa astudes avanes seal veel õudsem pilt: voodis poolenisti rietatult lamas perenaise laip, kelle nägu oli mingi tõmbi asjaga sisse pekstud, tõenäoselt kirvesilmaga, nii et perenaise pea kujutas õieti mingit vormitut tompu. Voodi ümbruses seinad ja isegi lagi oli täis verepitsmeid.

Magamistoast puuviljaaeda viiv aken oli pärani lahti ja akna aluslual leiduvaist jälgedest võis järeldada, et mõrvar oli lahkunud akna kaudu.

Köögis leidis istepingi najal, varrega ülespoole, harilik puulõhkumise kirves, mis oli üleni verega kaetud, nagu oleks see kastetud vereanumasse.

Elamust umbes 50 meetrit eemal karjalaudas sõimede vahel, lehmade rea tagumiste jalgade kohal lamas perepoja Johannes Lattiku laip, kellel oli peas otsa ees suur siledate äärtega terariista- (kirve-) haav. Perepoeg oli paljajalu, seljas tööriided. Nähtavasti oli ta laudas loomi talitamas, kui langes mõrva ohvriks. Olgu tähendatud, et perepoeg käis Valga keskkoolis ja oli juhuslikult paariks päevaks kooli ekskursiooni tõttu koju tulnud. Ta olevat tahtnud ekskursioonistki osa võtta, kuid ema polevat lubanud ja sundinud poega koju jääma, et see ekskursiooni asemel valmistuks eelolevaks kevadisiks eksameiks, mis kujuneski talle saatuslikuks.

Samast laudast viis uks loomatoiduruumi ja selles ruumis lamas selili põrandal teenijatüdraku Iida Herzbergi laip kuulihaavaga rinnus, kusjuures kuul oli läbistanud kopsu, kuid ei olnud surmav. Lastud oli lähedalt, sest laiba seljas olevat kampsunil, kuuli sissejooksukohal, oli märgata kõrbemisjälgi. Laiba pealuu oli juuste piirkonnas mitmest kohast purustatud ja otsustades nende vigastuste asukoha ja iseloomu järgi, jagas mõrvar oma ohvrile lööke selle maas lamades. Sellest võis järeldada, et mõrvar tulistas laskeriistast oma ohvrit Iida Herzbergi ja kui see haavatuna maha kukkus, siis jagas talle mingi tõmbi asjaga hoope pähe.

Torkas silma, et mõrvar oleks nagu erilist viha kannud naiste vastu, sest neile oli löödud mitu korda pähe. Nagu järgneval laipade lahkamisel selgus, oli nii perenaisele kui teenijatüdrakule löödud pähe kolm kuni neli korda, kuna meestel leidis ainult üks löögihaav.

Niisugune olukord valitses teopaigal. Talu inimesist oli kohal setust sulane Karbik, kes oli talus teeninud kõigest 10 päeva. Temalt tema äärmise arenematuse tõttu talus valitsenud olukorrast ei saadud midagi olulist teada. Tema kaudu selgus vaid, et mõrva hommikul oli peremees saatanud mõlemad sulased nurmele tööle: Karbiku kartuleid muldama ja Viigandi maad rullima. Mõlema töökohad olid teineteisest eemal. Viigandile olevat tööd jätkunud pooleks söögivaheajaks ja peremees õpetanud teda, et kui ta rullimise lõpetab, siis tulgu koju, pangu hobused äkke ette ja mingi äestama. Perenaine on olnud haiglane ja jäänud voodisse.

Teine sulane — August Viigand — oli aga jäljetult kadunud ja tekkis korraaks kahtlus, kas Viigandki ei ole tapetud ja tema laip peidetud, et sellega veeretada kuritegu Viigandile. Sellisel korral võis kahtlusalusena kõne alla tulla setust sulane Karbik, kuid lühikese uurimise ja andmete kogumise järele selgus, et Karbik on väljaspool kahtlust ja süüdlasena tuleb kõne alla ikkagi kadunuks jäänud sulane August Viigand.

Edaspidise juurdlusega selgus, et hommikul kella 6 ajal nähti peremeest kodust lahkuvat 2 km eemal asuvasse meiereisse ja sealt koju poole tulevat kella 7 ja 8 vahel. Seega oli selge, et mõrv sooritati kella 7 ja 8 vahel.

Sulane Karbik oli oodanud nurmel kella 8 ajal kutset hommikueinele ja kui seda ei tulnud, siis oli ta arvamusel, et pererahvas nähtavasti soovib, et ta enne einet muldaks kogu kartulinurme, mida tema teinudki ja tulnud koju kella 9 paiku. Õues olnud kõik vaikne, ühtki inimest polnud näha. Tahtnud minna elamusse, kuid välisuks olnud seestpoolt haagis. Samal ajal sõitnud õuele 3 km eemal elutsev peremees ja kohaliku kaitseliidu kompanii pealik H. Mägi ning küsinud Karbikult, kas peremees on kodus, millele viimane on vastanud, et peaks kodus olema, sest elumaja uks on seestpoolt haagis. Tema tulnud nurmelt koju, kõht olevat tühi, kuid nüüd ei antavat talle süüa ega pääsevat majjagi. Seejärel Mägi on läinud söögitoa akna alla ja näinud läbi akna peremehe põrandal lamamas. Ta teadnud, et Lattik on armastanud vahel ohtrasti viina võtta ja on tulnud arvamusele, et vanamees on niivõrd täis joonud, et on jäänud magama põrandale. Et teisi taluinimesi kuskil polnud näha, siis talle asi paistnud kahtlasena: ta läinud maja välisukse juurde ja urgitsenud prao vahelt haagi kuidagi lahti ning seejärel läinud ühes Karbikuga sisse, kus neile avanenud ülalkirjeldatud õudne pilt. Kuna välisuks oli seestpoolt kinni, siis tulnud nad arvamusele, et mõrvar on veel majas ja mõlemad hiilind tagurpidi välja, kartes mõrvari kallal tungi.

Kohaliku kaitseliidu pealikuna korraldas Mägi naabertalude inimeste kaudu kaitseliitlaste kokkusaamise ja ametivõimudele sündmusest teatamise.

Missuguseil motiivil mõrv toimiti, see oli küsimus, millele vastuse leidmine polnud nii kerge. Andmete kogumisel selgus: 1) Viigand on olnud iseloomult kinnine, kuid äärmiselt äkilise viha-ga, ta tülitsevad tihti perenaise-ga, kusjuures ähvardanud perenaist tappa. 2) Viigand püüdnud teenijatüdrukule läheneda ja viimase-ga kura-meerida, kuid Herzberg ei sallinud teda. Kui siis teised küllapoisid külastanud vahel Herzbergi, olnud sulane väga tusane ja korra tähendanud, et see asi võib lõppeda halvasti. 3) Kord olevat Viigand, kui temalt muuseumis naljatoonis on päritud, et miks ta ei abiellu, tähendanud, et ta olevat haige, käivat küll ennast arstimas, kuid see ei aitavat ja tal jäävat niikuinii vähe elada. Oma haigusest tema lähemalt midagi ei seletanud.

Selle viimase asjaolu kohaselt võis oletada, et Viigand põdes raskel kujul süüfilist, mis oli vahest arenenud juba progressiivseks paralüüsi-ks ja selles haigusastmes inimesed sageli ei anna aru oma tegevusest.

Igatahes nende andmete varal ja teopaigalt saadud esialgsete muljete järgi võis teha mõningaid oletusi selle mõrva motiivide kohta ja pais-

tis, et mõrv oli sooritatud mingi afekti mõjul, kusjuures mõrvar, tapnud vihahoos ühe inimese, sattus sellest nagu määrtsemishoogu ning tappis siis kõik, kes ette juhtusid.

Kui see nii oli, siis võis ka arvata, et mõrvar tegi pärast teo sooritamist ka enesele lõpu, nagu see sageli selliseil juhtumeil sünnib, mis-pärast ka kohal viibiv kriminaalkomissar korraldas kaitseliidu ja kohalike elanike kaasabil mõrv-vari laiba leidmiseks talu ümbruses asuvate met-satukkade ja võsade läbiotsimise, mis ei annud tulemusi.

Teopaiga põhjalikul vaatlusel, mis kujunes õieti talu läbiotsimiseks, ilmnedid asjaolud, mis ei lasknud kuidagi oletada, et mõrvar pärast teo sooritamist tegi enesele otsa.

Viigandi toast ahju tagant leiti Viigandile kuuluvad tööpüksid, mis olid ohtrasti verrega kaetud. Tema voodist, teki alla peidetuna, leiti peremehe isikutunnistus ja muud dokumendid, mis tavaliselt kantakse või hoitakse rahatas-kus. Väljast puukuurist, puudevirna tagant, leiti Viigandile kuuluvad säärtsaapad, mis olid üleni kaetud verepripsmetega. Peremehe lai-ba seljas olevate riiete taskus leidis vaid peenrahakott umbes 4 krooni rahaga, puudus rahatasku, millest teati, et tapetud Lattik selle alati kandis enesega kaasas. Teopaigale tulnud naabertalu peremees seletas, et mõrva hommikul tema on kohanud maanteel Lattikut, kui see olnud meiereisse minemas, ja maksnud viimasele oma võla 20 krooni, kusjuures Lattik olevat pan-nud selle raha oma rahatasku vahele, kus olnud mitu kümne- või kahekümnekroonist paberraha. Lattikute lähemad sugulased teadsid rääkida, et Lattik kannud oma rahatasku kogu oma raha-tagavaraga alati kaasas. Raha olnud tal alati ja arvestati, et mõrva hommikul tal võis olla 100 kuni 500 kr.

See raha oli kadunud ja seega tuli oletada röövimist. Mõrvar, kes pärast veretöö soorita-mist oma ohvri paljaks riisub, siis ümber röi-vastub, oma verised rõivad ära peites lahkub lä-bi akna elamust, enne seda ust seestpoolt haagistades, teotseb juba plaanikindlalt ja järele-mõttlikult, isegi nii ettenägeliselt, et oma ohvrilt riisutud rahataskust kõrvaldab kõik nimelised dokumendid, sest need võivad teda reeta. Neil asjaoludel ei saa oletada, et see mõrvar enese üle kohut mõistab või ennast ise võimude kätte annab. See võib ju sündida, kuid mõni aeg hil-jem, kui röövitud rahatagavarad on otsas või südametunnistuse piinad ei anna enam rahu.

Et aga Viigand oli siiski enesele otsa teinud ja seega nii öelda enese üle kohut mõistnud, see tõendab, et Viigand selle mõrva sooritas mitte röövimise eesmärgiga, vaid ikkagi mingi afek-ti mõjul või meeltesegaduses ja riisumise tahe võis temal tekkida pärast tapmist. Kui siis Viigandile hiljem teo kohutavus sai selgeks, kui temas taas ärkas inimene, siis pugest ta metsa-tihnikusse ja tappis seal enese.

Mõrvari hingeelu tundmaõppimiseks oleks ju huvitav olnud selgitada, millal siis Viigand ene-se tappis ning kus ta viibis ja mis tegi ajavahe-mikul mõrva sooritamiseks kuni enesetapuni. See jääb vist küll igavesti lahendamatuks sala-duseks. Ühtede arvamusel enesetapp võis sündi-da samal mõrva päeval, isiklikult kaldud aga arvamusele, et Viigand tappis enese mõned päe-vad hiljem ja tõenäoselt tema ohvrite matuse-päeval. Mõrva ohvrite matus kujunes kogu valla ja ümbruskonna leinapäevaks, kus ohvreid nen-

de viimasel teekonnal oli saatmas peaaegu kogu vald. On võimalik, et mõrvar ise kõrvalt jälgis oma ohvrite matuseid ja see vaatepilt võis piitsutada üles tema südametunnistuse ja hingepiina, millele järgneski enesetapp. Seda oletust kinnitab ka alljärgnev asjaolu: mõrvaohvrite matusepäeval, pärast matuseid sõitsid kaks kohalikku peielist jalgrattail oma kodu poole. Olnud juba õhtune videvik, kui nad möödunud sellest metsatihnikust, kust hiljem leiti Viigandi laip, ja nad kuulnud sealt tihnikust üksikut lastku. Üks noormeesest hüüdnud naljatoonis või lõõpides metsa: Viigand tule välja, mis sa seal paugutad! Tegelikult ei arvanudki need noormehed seda paugutajat Viigandiks, kuna metsas paugutati sageli, mispärast nad ka juhtumist ei rääkinud kellelegi, enne kui sealt leiti Viigandi laip.

Viigandi laiba leidis juhuslikult marjanaine, kes metsas liikudes otsema tee leidmiseks oli tunginud läbi tihniku. Laip oli täiesti kõdunenud, õieti oli laibast järel veel vaid luukere, ja et see kuulus Viigandile, see selgus riietusest ja laiba juures leiduvaist esemeist. Nii leidis riiete taskus H. Lattikult riisunud rahatasku ühes 160 krooni rahaga ja samas laiba juures maas Lattiku Nagan-revolver, mille trummel oli laetud kolme padrunita, neljandas padrunitipesas oli vaid padrunitest ja kolm padrunitipesa olid tühjad. Laiba vaatlusel selgus, et kuul oli sisse tunginud parempoolse lõua alt ja väljunud pealaest.

Viigandi laiba leidmisega kogu Valgamaa vabanen nagu mingist painavast kummitisest ja politsei, eriti kriminaalpolitsei, võis jällegi kergemini hingata ja täie innuga asuda ülesannete täitmisele, sest selle kahe kuu kestel oli politsei kogu aeg teatud pingel all või häireseisundis. Kodanikud heitsid politseile ette, et viimane ei suuda mõrvarit tabada ja see liigub vabalt ringi, ja tõeliselt ta liikuski ringi, mitte küll lihalik Viigand, vaid müstiline Viigand. Küll nähti Viigandit Keenis, küll Sangastes, Jõgevestes, Rõuges, Vändras, Võhmas, isegi Lätimaal jne. Valga kriminaalpolitseis ei möödunud vist ühtki päeva, kui kuskilt ei helistatud, et seal liigub ringi keegi kahtlane isik, tõenäoselt Viigand, kuna isiku tundemärgid ühtuvad politsei poolt antud Viigandi omiga. Kui siis kriminaalpolitseist ametnik kohale sõitis ja ette näitas Viigandi pildi isikuile, kes kohal nägid kahtlast isikut, siis tõendati kaljukindlalt, et nende poolt nähtud isik on sama, kes pildil kujutatud.

Algul võeti selliseid tunnustusi päris ustavina ja politsei toimis mitmel pool haaranguid, mõnikord isegi kaitseliitlaste abil kaunis laialtulatlikke, mis muidugi ei annud tulemusi. Hiljem sarnaseid teateid Viigandi nägemisest siin või seal ja tema äratundmisi pildi järgi võeti teatud reservatsiooniga, kuid sellest hoolimata tuli siiski korraldada haaranguid vaid selleks, et rahustada ümbruskonda, kus öeldi Viigandit nähtud olevat, sest see asjaolu, et Viigandi taoline mõrvar liigub nende ümbruses, häiris kohalikke elanikke. Selles mõttes olid ka ettevõetud haarangud õigustatud, olgugi et politsei, kui haarangu korraldaja, oli juba ette enam-vähem kindel, et haarang ei anna tulemusi.

Kuivõrd inimesed Viigandi mõrvast ja Viigandist kui mõrvarist olid häiritud, selleks allpool mõned näited:

Varsti pärast mõrva hakkasid liikuma visad kuulused, et Viigandil olevat keegi uudismaa asuniku tütar pruudiks. Viimane elavat oma va-

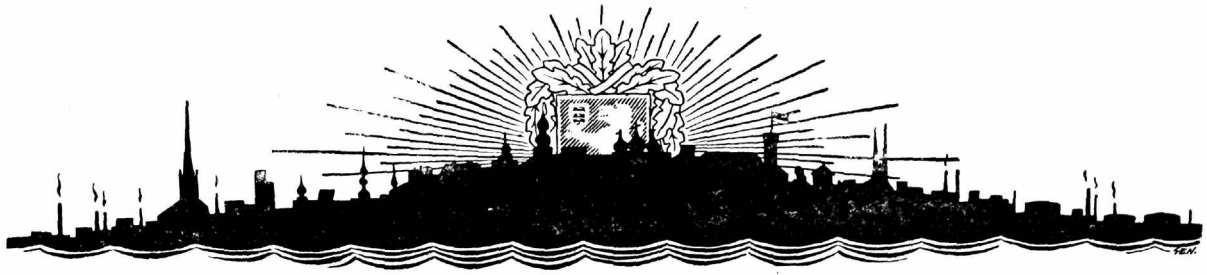
nemate juures, kellelei olevat ehitatud väike ajutine elamu-onn oma krundile raiesmikkude ja Viigand varjuvat seal. Kuuldused ei olnud küll kuigi usaldusväärsed, kuid kontrollimiseks sõitsin siiski ühel hommikul kohale selle nn. pruudi juurde. Koht oli kurjategija varjumiseks tõesti sobiv: tihedas võsas, eemal teistest asulaist, üksik onn, kusjuures onni esine umbes veerand vakamaa suuruses maa-alas oli puhastatud võsast. Olgugi et olin enam-vähem kindel, et Viigandit siit ei leia, kuna seda asunikku niipalju tundsin, et võisin arvata, et tema sarnast kurjategijat ei varjaks, ka oma tütre peigmehena müte, lähenesin siiski ettevaatlikult onnile. Maja või onni ümbruses ei olnud näha ühtki inimest. Maja uks oli pärani lahti. Sees ei olnud ühtki inimhinge peale voodis magava väikese lapse. Pliidi all põles tuli, järelikult pidi keegi kodus olema. Väljunud elamust, hakkasin ümber maja piiluma, kuni märkasin haohunniku taga näitsikut. Hakkasin siis temaga rääkima ja ta usutles mind, kas ma ei olegi Viigand. Kui olin usaldusväärset kindlaks teinud oma isiku, siis tui näitsikult kergendusohe ja ta seletas, et ta on olnud haohunniku juures hagu toomas, kui näinud mind lähenemas nende elamue ja oli mind pidanud Viigandiks minu pükste pärast, mispärast siis suures hirmus kükitanud haohunniku taha. Mul olid säärsaapad ja khakivärvi püksid jalas ja sarnane riietus teati ka Viigandil olevat. Tema see Viigandi pruut pidi olema. Selgus, et ta ei tunnudki Viigandit.

Ühel teisel korral sõitsime õhtul hilja kolmeks Valgast välja Sangastesse Viigandit tabama, sest oli jällegi saabunud teade, et Viigand viibvat ühes talus ja olevat ähvardusega enesele õhtusöögi teinud. Teel võtsime kaasa kohaliku konstaabli. Jõuame kohale kesköö paiku. Talu elamu kõik ukсед on lukus. Klopime. Koerad oues teevad põrgukara, kuid talu inimesist keegi ei tee väljagi, tõsta kas või maja kohalt. Viimaks märkasime, et keegi piilub kardina vahelt läbi akna. Küll räägime ja manitseme läbi ukse ja akna, et politsei on ukse taga, tehku uks lahti, kuid seest mingit häälet ega vastust. Konstaabel astub siis akna alla ja meie valgustame teda taskulampidega. See mõjub: uks tehakse lahti ja uksele on pesuväel vastas taluperemees värisevi põlvi, vintpüss laskevalmis kaenla all. Viigandi hirmus polevat peremees meid enne usaldanud, kui nägi konstaabli vormi.

Niisuguseid episoode võiks palju tuua, kuid lõppeks olgu toodud mõned näited sellest, kui võrd võib usaldada tunnistajate seletusi, eriti just isikute äratundmises.

Ühel õhtul on tulnud ühte Karula valla tallu tundmatu mees ja nõudnud ähvarduse teel pätsi leiva müümist. Talu inimesed kinnitasid, et see võis ainult Viigand olla. Nimetatud talus pidi elama ka keegi isik, kes Viigandit varem on tunnud ja kes kinnitavat, et leivanõudja olnud Viigand. Kohalik konstaabel läks seda asja kontrollima. Konstaabli järelepärimisele, kas nad leivanõudja isiku tunneksid ka pildi järgi, vastati jaatavalt. Konstaabel oli siis neile näidanud ette oma isikliku päevapildi, mis kunagi varem pildistatud erariideis, ja kõik nagu ühest suust on kinnitanud, et leivanõudja olnud ilmtingimata pildil kujutatud isik.

Samal aastal juulikuus helistati Viljandist Valga kriminaalpolitseisse. Helistajaks oli tuntud Keeni valla taluperemees, kes samal päeval jalgrattal sõitnud Viljandi, ja teatas, et temale



J. KLESMENT

## KUIDAS SAABUB SEADUS

Vabariigi Presidendi poolt väljakuulutamata jäetud seaduste suhtes tuleb juhtida tähelepanu veel järgnevale erinevusele harilike seaduseelnõude arutamise käigust. Artikli teises osas nägime, et Riigikogus arutusel olev eelnõu langeb ära, kui Riigivolikogu ja Riiginõukogu volitused lõpevad. Uuesti arutamiseks ja otsustamiseks antud seaduste kohta see eeskiri kohaldamisele ei tule, vaid eeltoodud korras arutab ja otsustab eelnõu Riigikogu uus koosseis.

Eeltoodu sisaldab üldjoontes kõike, mis puutub seaduse väljakuulutamisse. Järgneb seaduse saabumise käigus lõpufaas — seaduse avaldamine ning sellest järgnev seaduse kehtimahakkamine.

Põhiseaduse § 100 teine lõige ütleb: „Kui seaduses eneses ei ole ette nähtud muud korda ega tähtaega, hakkab seadus kehtima kümnendal päeval pärast avaldamist Riigi Teatajas“.

---

on tulnud Jõgeveste Roobe parvel vastu tagaotsitav Viigand ja on liikunud Kuigatsi asunduse suunas. Viigand olnud eelmisel aastal tema juures sulaseks olnud (tegelikult ka oli) ja ta tundvat Viigandit hästi. Viigand olnud habemesse kasvanud ja püüdnud oma nägu varjata, mispärast ta algul pole teda tunnud, kuid nägu tulnud siiski talle liiga tuttavana ette ja seepärast kogu tee Roobe parvelt kuni Viljandini tema pingutanud oma mälu, et kus tema seda isikut on varem näinud, ja alles enne Viljandisse saabumist meenunud talle, et see oli ju tema eelmise aasta sulane ja nüüd oli tema selles kaljukindl, et vastutuliija oli August Viigand. Kuna see taluperemees oli politseile tuntud usaldusväärse isikuna, kuidas teda siis mitte uskuda, ning kriminaalpolitsei sõelus Roobe parve ja Kuigatsi ümbruse jällegi risti ja põigiti läbi. Loomulikult asjata, sest Viigand oli siis juba kindlasti surnud.

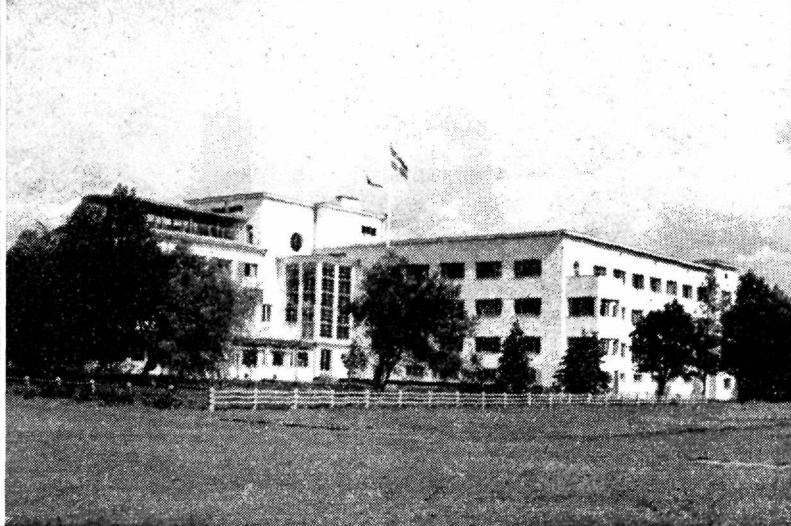
Sellest selgub, et tunnistajate seletusi ei saa alati võtta usaldusväärseina ja kuritegude jälitamisel ja juurdlemisel tuleb ka kõige usaldusväärsema tunnistaja seletusi võtta äärmise ettevaatlikkusega ja teatava reservatsiooniga.

Sellelega määrab Põhiseadus seaduste kohta normaalselt, et need kehtimahakkamiseks pärast nende seatud korras vastuvõtmist ja Presidendi poolt väljakuulutamist 1) peavad olema avaldatud Riigi Teatajas ja 2) et nad hakkavad kehtima kümnendal päeval pärast avaldamist Riigi Teatajas.

Riigi Teataja on Riigi Teataja seaduse kohaselt ametlik väljaanne, mis ilmub Kohtuministri järelevalve all Kohtuministeeriumi väljaandel. Riigisekretär saadab Kohtuministrile avaldamiseks valmistatud seaduse teksti, mille leidub pealkiri, et see on otsustatud välja kuulutada, ja mis on alla kirjutatud Vabariigi Presidendi, Peaministri ja asjaomase ministri poolt. Kohtuminister teeb korralduse seaduse Riigi Teatajas avaldamiseks.

Iga seadus kui ka muu akt varustatakse Riigi Teatajas avaldamisel jooksva artikli järjekorra numbriga, mis igal aastal algab ühest. Artikli numbri määrab järjekorras Riigi Teataja toimetuse. Avaldatud seadusele viidatakse Riigi Teataja aasta, kuupäeva ja artikli tähen-damisega, näit. Riigi Teataja seadus, RT 1938, 39, 350, kusjuures esimene number tähendab Riigi Teataja ilmumise aastat, teine Riigi Teataja numbrit ja kolmas artiklit. Süstematiseeritud ja kodifitseeritud seaduse kohta asendub viide Riigi Teatajale viitega Seaduste Kogule, näit. Riigi Teataja seadus, SK I 1938, 3, 9, kusjuures „SK I 1938“ tähendab Seaduste Kogu köidet ja ilmumise aastat, järgmine number kõite jagu ja kolmas seaduse numbrit.

Seaduse avaldamispäevaks loetakse Riigi Teataja kuupäev, kusjuures Põhiseaduses ette-nähtud kümnepäevane tähtaeg seaduse kehtima-hakkamiseks hakkab jooksma avaldamispäevale järgneval päeval, näit. seadus on Riigi Teatajas avaldatud 5. veebruaril, kümnepäevane täht-aeg hakkab jooksma 6. veebruaril ja 15. veebruaril kell 00.00 on seadus jõus.



Vaade Pärnu rannahotellile

Ülaltoodud üldisest reeglist võimaldab aga Põhiseadus seadusel enesel teha erandeid nii avaldamise koha kui ka kehtimahakkamise tähtsaja suhtes.

Avaldamise koha suhtes võib seadus ette näha, et see pannakse kehtima telegraafiteel, et see tehakse teatavaks ametivõimude kaudu jne. Põhiseaduse § 100 ei keela otseselt seaduses ette näha, et see hakkab kehtima ilma avaldamiseta, aga Põhiseaduse kui ka seadusandluse üldmõiste kohaselt, eriti Ps § 4 viimase lõike kohaselt („keegi ei või end vabandada seaduse mitte-tundmisega“), peab asuma seisukohal, et seadus siiski peab ette nägema avaldamise ühel või teisel teel, millised teed võivad väga mitmesugused olla. Olgu märgitud, et seaduses avaldamise koha suhtes erandite tegemine võib üldiselt aset leida ainult sõja korral või muudel äärmiselt erakordseil aegadel. Normaalsel ajal ei tunne meie praktika seesugust erandite tegemist, vaid kõik seadused on avaldatud Riigi Teatajas.

Rohkesti kasutamist leiab Põhiseadusega lubatud erand seaduse kehtimahakkamise aja suhtes.

Nii võib seadus ette näha, et ta hakkab kehtima (jõustub) avaldamisega. Sel korral loetakse ta kehtivaks sellest päevast, millist kuupäeva kannab Riigi Teataja number. Võidakse ette näha, et seadus hakkab kehtima kindlal kuupäeval, teatava tähtaja möödumisel pärast avaldamist, mõne teise seaduse jõustumisega, sellekohase määruse jõustumisega, vastava faktilise sündmuse tekkimise või kustumisega, sellekohase riigivõimu otsusega jne. Viimaseil juhtumel, samuti ka Põhiseaduses normaalselt ettenähtud juhtumil on tegemist nn. vacatio legis'ega, s. o. vahepeal seaduse avaldamisest kuni jõustumiseni on seadus küll olemas, kuid ta ei ole veel hakanud kehtima.

Edasi ei tee meie Põhiseadus takistusi seaduste kehtimapanemiseks ka tagantjärele, s. o. talle jõu andmisega möödunud ajale. Niisugused seadused võivad käsitleda peamiselt riigivõimu kohustusi ja sisemisi korraldusi ja need ei saaks käsitleda kodanikele tekkivaid kohustusi, kuna kodanik ei võinud olla ega saanud olla tol ajal teadlik, et seadus tuleb, mis talle kohustusi paneb. Kodanikul ei olnud isegi faktilisi võimalusi selliste kohustuste täitmiseks. Otsese Põhiseaduse eeskirja järgi ei saa tagantjärele kehtima panna karistuse seadusi, kuna Ps § 11 ütleb: „kedagi ei või karistada tema teo pärast, kui see tegu ei ole karistatavaks tunnustatud seaduses, mis jõustunud enne selle teo toimepanemist“.

#### 4. Dekreedina antavad seadused.

Põhiseaduse § 99 järgi „Vabariigi President võib Riigikogu istungjärkude vaheajal edasilükkamatu riikliku vajaduse korral anda seadusi dekreedina“. Dekreedina antud seaduste üksikasjaline arutelu vajab erikäsitlust, siin märgime ainult nende saabumise käigu.

Dekreedina antavad seadused algatab alati Vabariigi Valitsus kas oma initsiatiivil või Vabariigi Presidendi näpunäitel ja teeb vastava esitise seaduse dekreedina andmiseks Vabariigi Presidendile. Dekreetide väljatöötamine, arutamine Vabariigi Valitsuses ja arutamine Vabariigi Presidendi osavõtul ning ettekandmine Vabariigi Presidendile toimub tavalises eelnõukavade väljatöötamise korras. Nõustub Vabariigi President seaduse dekreedina andmiseks, teeb ta sellekohase otsuse, mis kõlab: „Edasilükkamatu riikliku vajaduse tõttu annan dekreedina ja kuulutan välja .... seaduse.“ See otsus sisaldab sellega nii dekreeidi andmise kui ka väljakuulutamise momendi. Otsus kannab Vabariigi Presidendi allkirja ja Peaministri ning asjaomase ministri kaasallkirju. Seaduse tekstile märgitakse seaduse pealkirja all „Antud Vabariigi Presidendi poolt dekreedina . . . . . 193 ..“ ja sellele kirjutab alla Vabariigi President ning kaasallkirja annab Peaminister ja asjaomane minister. Sel kujul kuulub dekreedina antud seadus avaldamisele kas Ps § 100 ettenähtud korras ning jõustub kümnendal päeval pärast avaldamist või see avaldatakse ja jõustub dekreedina antud seaduses eneses ettenähtud korras ja tähtajal.

„Dekreedina kehtimapanud seadused saadetakse istungjärgu alguseks Riigikogule, kes võib vastu võtta nende muutmise või kehtivusetuks tunnustamise seadusi. Riigikogu võib seda teha kinni pidamata seaduseelnõude algatamiseks ettenähtud korras, kui Riigivolikogu kahe nädala kestel arvates korralise või era-

# Valgete orjadega kaubitsemise vastu võitlemise tekkimine ja areng

Naistega kauplemise süütegu leiab kaasajal üsna erinevat seisukohavõtmist mitte üksnes laiaades hulkades, vaid isegi poliitsetel ringkonnas. Vastupidi muudele süütegudele ei vaielda selle delikti puhul mitte esijoones selle üle, millised oleksid parimad meetodid ta vastu võitlemiseks, vaid vaieldakse selle üle, kas see süütegu üldse veel esineb. Vastukaaluks neile, kes usaldavad välja tulla mõningate tõenditega naistega kauplemise ja isegi seda ala harrastavate organisatsioonide olemasolust, seisab tugev rinne neid, kes kogu asja nimetavad paljaks kõmuks, tugeses niisama headele väidetele nagu vastaspoolgi. Kui palju ühel või teisel õigust on, seda katsume põhistada hiljem. Kõigepealt olgu aga mainitud, et peagu kõik kultuurriigid maailmas on paljudes rahvusvahelistes konventsioonides kohustunud suunama oma seadusandlust ja administratiivseid korraldusi muuseas ka naistega kauplemise vastu võitlemiseks. Ka meie oleme ühinenud sellesisulise konventsiooniga ja meie KrS § 490 ähvardab süüdlasi mainitud süüteo vangimajaga kuni kuue aastani. Edasi olgu tähendatud, et paljud eraorganisatsioonid mitmesuguseis maades tegelevad selle küsimusega, et need organisatsioonid on korraldanud terve rea rahvusvahelisi kongresse ja et kahtvastelt leiadis vajaliseks moodustada erikomisjoni selle ala käsitamiseks. Viimane on tegelnud suure innuga, nõudes aastast aastalt ikka täpsemaid aruandeid liitu kuuluvailt riigelt.

Sellest kõigest peab järeldama, et vaevalt leiduks teist süütegu, mille vastu võitlemisele oleks pühendatud niipalju tähelepanu, nagu see on saanud osaks naistega kauplemisele. Kas tohiks olla õigustatud kahelda süüteo olemasolus, mille vastu võitlemiseks on rakendatud niipalju jõudu? Või on see süütegu meie päe-

---

korralise istungjärgu algusest on otsustanud võtta arutusele dekreedid muutmise või kehtivusetuks tunnustamise seaduse eelnõu“ (Ps § 99).

Eeltähendatud eeskirja kohaselt arutab Riigivolikogu vastav komisjon kõik istungjärgu vaheajal dekreedina antud seadused. Otsustab Riigivolikogu komisjoni ettepanekul võtta arutusele dekreedid muutmise või kehtetuks tunnustamise eelnõu, siis loetakse eelnõu selle otsusega algatatuks, kuigi muutmise või kehtetuks tunnustamise seaduse eelnõud ennast veel ei ole olemas. Riigivolikogu vastav komisjon töötab siis välja vastava eelnõu ning selle edaspidine arutamine, vastuvõtmine, väljakuulutamise, avaldamine ja kehtimahakkamine toimub tavalises eelnõude arutamise ja vastuvõtmisele ning seaduste väljakuulutamisele, avaldamisele ning kehtimahakkamisele ettenähtud korras.

vil juba välja surnud, nagu seda ustakse vastasleeris?

Vastuse saamiseks peame vaatlema naistega kauplemise vastu võitlemise ajaloolist arengut. Selle koostamise on lahkesti lahendanud sakslane dr. Hauke.

Dr. Hauke poolt kogutud andmeil tuleb naistega kauplemise vastu võitlemise algidusi otsida eelmise sajandi lõpust, kuigi mõnelt poolt tahetakse tõendada, et see delikt juba keskajal seadusandlust olevat huvitanud.

Algatus kuulub Inglismaale. Eelmise sajandi seitsmekümnendail aastail tekkis seal liikumine, mis taotles avalike naiste vabastamist igasuguseist sundnormest. Liikumise eesotsas seisis Josephine Butler. Nimetatud „abolitsionismiks“, valmistas see liikumine teed tähelepanu suunamisele kõigile seksuaalala puutuvaile küsimustele. Algatatud liikumisega liitusid eeskätt inglise kõlblühingud, asudes otsima abinõusid, millega tasandada teid avalike naiste tagasipöördumiseks korralikku seltskonda. Enne aga, kui kõlblühingud jõudsid rakendada J. Butlerist antud ideega, kerkis esile uus, ja nagu näis, palju tänuikum tegevusala: avastati naistega kauplemise süütegu.

Avastamise „teene“ kuulub Londoni lehemehel, nimega Wickham Steed. Talle tehti tema lehe „Pall-Mall“ poolt 1885. aastal ülesandeks kirjutada artikkel Londoni kõlblisest olmastikust. Talle anti seks 300 ingl. naela (võrdl. kena honorar). Ent Steed näitas, et raha polnud maha visatud. Kuus nädalat hiljem andis ta oma lehele artiklite seeria pealkirja all: „The maiden tribut of modern Babylon“, mis äratas tollal suurimat tähelepanu.

Oma artiklite seerias ta kirjeldas, et Londonis leiduvat isikuid, kes äritsevat sellega, et muretsevad puutumatu tütarlapsi jõukaile kudedele, ja et see äri olevat võrdlemisi levinud, kuna seaduseparagrahvid ei olevat selle tõkestamiseks küllaldased. Sellega oldi jälil süüteol, mis sarnles orjakauplemisega, mille vastu võitlemine oli juba rahvusvaheliste konventsioonidega kindlustatud. Kuna orjakauplemine haaras eeskätt neegreid, siis hakati naistega kauplemist nimetama „valgete orjadega“ kauplemiseks.

Steed ei jäänud oma avastamisega kauaks üksi. Tõugatuna tema artiklite seeriast, hakkas ilmuma lehtedes taolisi teateid. Ja siis astusid ka inglise kõlblusseltsid esile, nõudes piiripanemist taolisele äritsemisele. Moodustati keskorgan — „National Vigilance Assotiation“, kel oli suur õnn värvata oma sekretäriks Alexander Coote, meest, kelle organiseerimisanne põimus kiindumusega asjasse. Tal õnnestus laiendada „National Vigilance Assotiation“ tegevuspiirkonda üle kogu Inglismaa ja sealt edasi välismaale, kuna vahepeal oli jõutud veendumusele, et on tegemist rahvusvahelise deliktiga, mille vastu võitlemine nõuab rahvusvahelisi abinõusid.

Coote reisis nüüd mööda Euroopat ringi ja kutsus ellu komiteesid vastse pahe vastu võitlemiseks. Ta üritused olid edukad. Kõikjal tärkas rahvuslikke komiteesid naistega kauplemise vastu võitlemiseks.

Edasiseks sammuks oli viia mitmesuguseis maades loodud komiteesid ühe mütsi alla. Selleks moodustas Coote „Rahvusvahelise büroo“ Londonis. Seega tunti end juba oma eesmärgi lähedal: ergutada Euroopa maade valitsusi — esialgu piirduti Euroopaga — huvituma võitlusest naistega kauplemiseks.

Vahepeal rakendati tegevusse ajakirjandus ja kõnekoosolekud. Erilise tõuke seks andis lord Shaftesbury kõne 16. 7. 1885 Londoni raekojas, mis käsitas Steed'i artikleid: „Pall-Mall“ on teinud avastusi hirmsaist ja, nagu mõni arvab tõendavat, uskumatuist asjust... See on küsimus, mille arutamist ei tohi pidurdada ei rahu ega sõja või keerukamate diplomaatlike vahekordade käsitlemine. Kuid enne mõnevõrra oluliste korralduste makspanekut peame ootama ära, kui võrra avalik arvamus on häiritud.

Avaliku arvamuse häire saavutati täiel määral. Mitte ainult publik ja ajakirjandus ei andnud selleks rohket materjali, vaid ka rahvusvahelised kongressid ei pääsenud küsimusest mööda. Nii arutati seda küsimust 5. rahvusvahelisel vanglate kongressil Pariisis (1895. a.) ja rahvusvahelisel kriminalistide ühingu koosolekul Budapestis (1899. a.). Väljarändamise seaduse arutamisel Saksa riigipäeval 1897. a. saavutati, et seadusse võeti paragrahv, mis sõnaselgelt karistab naistega kauplemist. 1886. a. Belgia ja Holland, 1888. a. Belgia ja Austria, 1889. a. Saksamaa ja Holland ja 1890. a. Saksamaa ja Belgia sõlmisid lepingud, milles lepitikokku, et lepinguosalise maa avalike naiste avastamisel väljaspool piire selgitataks, kes mõjutas neid väljarändamisele. Kui sellejuures selgus, et prostitutsioonile andunud isik oli sattunud välismaale vastu oma tahtmist, siis toimetati ta sundkorras kodumaale tagasi. Sama sündis ka alaealiste avalike naistega.

Mainitud leppeist polnud märgata mingit erilist kasu. Tagajärjeks oli vaid 1899. a. Londonis peetud rahvuslike komiteede kongress Coote juhtimisel, kus rõhutatult nõuti valitsuste ühinemist võitluseks naistega kauplemise vastu. Tänu senisele propagandale — avaliku arvamuse häirele — see eesmärk saavutati kolm aastat hiljem.

1902. a. kutsus Prantsuse minister Delcassé asjast huvitatud maade valitsused üles, saata ametlikke esindajaid Pariisis peetavale konverentsile. Konverents peeti 1902. a. juulikuus; osavõtjaid oli 16 riigist, neist üks väljastpoolt Euroopat — Brasiiliast —, arutlused kestsid 10 päeva.

See oli õieti esimesi konverentse, kus rahvusvaheliselt arutati teatava süüteo vastu võitlemise organiseerimist. Ta töö oli küllaltki tulemusrikas. Konverents ei lähtunud sellest, et nüüd kohe sõlmida vastavaid leppeid, vaid piirdus küsimuse uurimisega ja jõudis otsusele, et siin tuleb samm-sammult edasi jõuda.

Konverents seepärast ei piirdunud mitte ainult ühe, vaid selle vastu koguni kolme kava väljatöötamisega, jaotades omalt poolt soovitatavad abinõud seadusandlikeks ja valitsustehnilisiks. Üks kava käsitas küsimuse õiguslikku külge, mida soovitati kasutada üksikute riikide seadusandluses, sama kava lõpp-protokoll nägi

ette kava elluviimise määrad, kuna kolmas kava käsitas puht-valitsustehnilisi korraldusi rahvusvaheliseks koostööks naistega kauplemise vastu võitlemise alal.

Et see tööjaotus oli hästi leitud, selgus peagi. Kuna kava, mis puudutas küsimuse õiguslikku külge, jäi mitmel pool kalevi alla, võidi administratiivse koostöö suhtes peagi kokku leppida. Juba 18. mail 1904 sõlmiti Pariisis esialgne leping. Rahvuslikud komiteed võisid soovida endile õnne.

Kriminaalpolitseilise jälitamise mõttes on 1904. a. kokkulepe küllaltki tähtis. Kokkulepe eeskätt nõudis vastavate keskkortade moodustamist igal leppes osal võtnud maal, kelle ülesandeks oli koguda teateid naistega kauplemise üle oma maal. Moodustatud keskkortadele jäeti õigus suhtleda omavahel vahetumalt, s. o. ilma välisministeeriumide vahetalitusega. See on esimene ja suur samm teatava delikti vastu võitlemises rahvusvahelises ulatuses, kuna see kõrvaldab suure ajakulu, mida nõudis senine suhtlemine diplomaatlikul teel. Hiljem andis see lepe ilusa eeskuju teiste lepete sõlmimiseks rahvusvaheliselt võideldavate deliktide alal, nagu seda on pornograafiliste toodete, uimastusmürkide ja valeraha levitamine. Ses mõttes on Pariisi lepe 1904. a. kui suundarajav üsna suure tähtsusega.

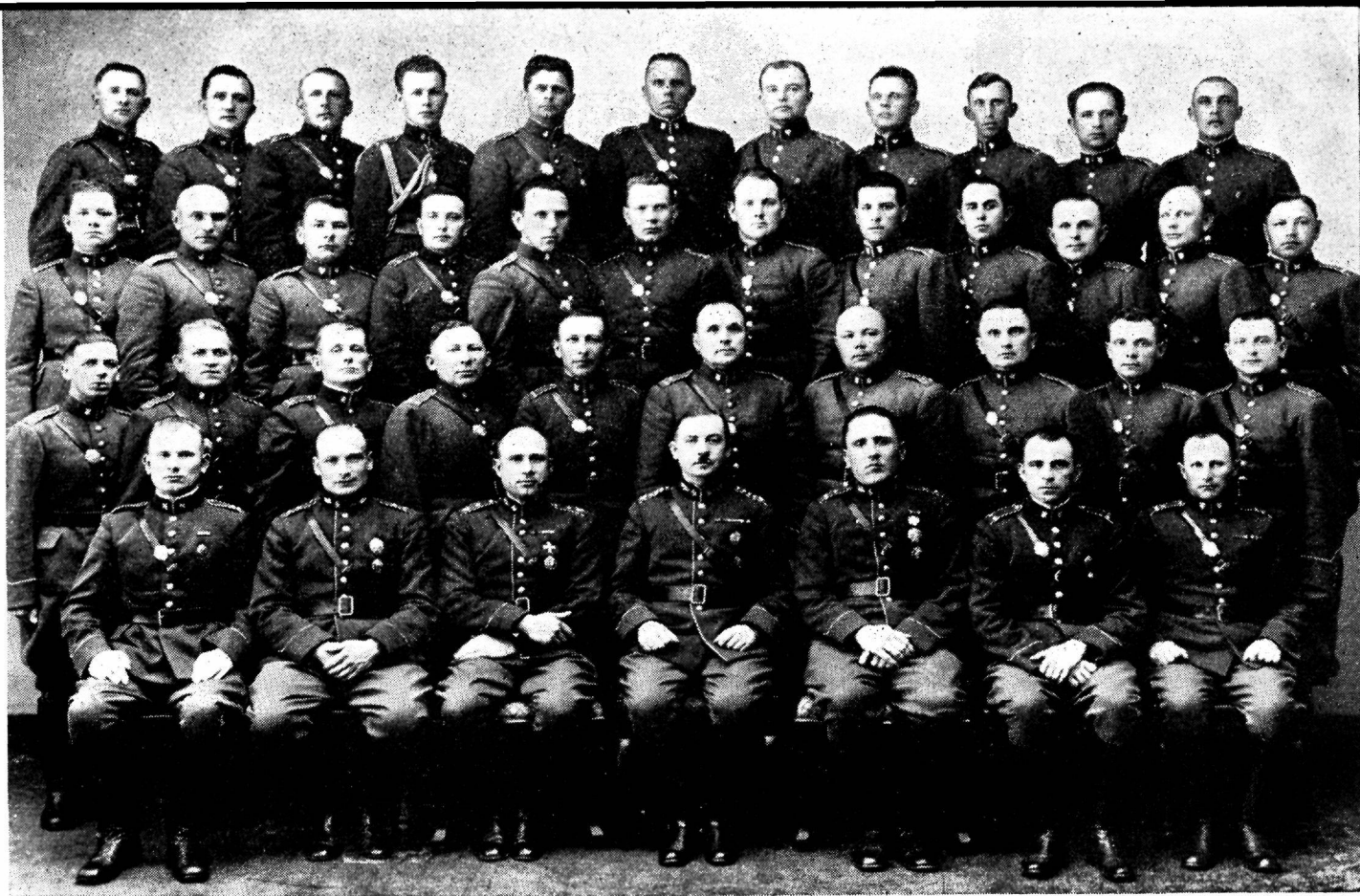
Peale mainitud nõudmiste nägi kokkulepe veel ette, et asjaosalised riigid korraldavad erilist valvet sadamates ja raudteejaamades, peavad küllaldaselt silmas välja- ning sisserändavaid noori tütarlapsi, samuti kohasoovituse vahetalitusi.

1904. a. lepe oli mõeldud algusena. Tema eeskirjad valitsustehnilisel alal olid vordlemisi kergesti teostatavad. Siit pidi aga järgneva asjaosaliste riikide seadusandluse ühtlustamine naistega kauplemise kui süüteo tunnustamise alal. Kuue aasta pärast jõuti nii kaugele. 4. mail 1910 sõlmiti Pariisis kokkulepe, mis kohustas allakirjutajaid oma maa kriminaalseadustikku üles võtma ühtlasi norme naistega kauplemise vastu. Kaitsealuseks vanuseks määrati iga kuni 20 aastani.

1904. ja 1910. a. konventsioonid ei tähistanud naistega kauplemise vastu võitlemise rahvusvahelise korraldamise lõppfaasi. Juba oma loomisaastal — 1919 — Rahvasteliit luges selle küsimuse niivõrd tähtsaks, et muude rahvusvaheliste deliktide kõrval ta suunas oma tähelepanu ka naistega kauplemise vastu võitlemise korraldamisele. Rahvasteliidu töö mainitud alal väljendus kõigepealt vastava sektiooni moodustamises, siis küsimuslehe saatmises valitsustele ja lõpuks uue rahvusvahelise konverentsi kokkukutsumises 1921. a. sügiseks, mille tagajärjeks oli uus konventsioon naiste ja lastega kauplemise vastu võitlemiseks. Olulisemas osas see konventsioon kordas endisi, uudiseks oli vaid see, et kaitseiga tõsteti 21 eluaastani ja kaitse laiendati mõlemast soost noortele.

Rahvasteliidu edasisest tööst sel alal oleks nimetada suurt ankeeti 1926. a., mille eesmärgiks oli kindlaks teha, kui kaugele naistega kauplemine oli arenenud kogu maailmas. Ankeedi tulemusi käsitame teisel. Need igatahes andsid põhjuse uueks rahvusvaheliseks konventsiooniks, mis tunduvalt täiendas eelmisi. See uus konventsioon, „Rahvusvaheline konventsioon täisealiste naistega kauplemise vastu võitlemiseks“, sõlmiti Genfis 11. okt. 1933. a. Sellega





## Õppetöö lõpp Politseikoolis

11. juulil s. a. lõppes Politseikooli juures korraldatud 2. allkonstaablite ettevalmistuskursus, millega ühtlasi katkestati kooli õppetegevus suvevaheajaks kuni konstaablite täienduskursuste kokkutulekuni sügisel. Kursus, mis algas 30. mail s. a., kestis 35 õppepäeva. Kursusel oli komandeeritud kõikidest prefektuuridest kokku 36 ametnikku (10 allkonstaablit, 17 vanemkordnikku, 9 kordnikku) järgmiselt: Tallinna-Harju prefektuurist — 17; Tartu-Valga prefektuurist — 6; Viljandi-Pärnu prefektuurist — 2; Viru-Järva prefektuurist — 2; Petseri-Võru prefektuurist — 2; Lääne-Saare pref. — 1 ja Raudteede prefektuurist — 4 ametnikku.

Kursuse õppekava võeti läbi 222 tunniga, kusjuures õppeained ja praktilised harjutused olid samad, mis eelnevalgi kursusel.

Kursuslaste teadmiste kontrollimiseks ja sel-

gusele jõudmiseks kuivõrd nad on ette valmistatud allkonstaabli kutsele, korraldati kursuse lõpul Politseitalituse direktorilt määratud katsekomisjonilt kirjalikud ja suulised katsed. Kirjalikuks katseks anti ülesanne, milles esineva liiklusõnnetuse kohta kursuslastel tuli koostada asjakohane juurdlus, kvalifitseerida süütegu ja asjale anda vastav käik. Suuliselt eksamineeriti kursuslasi vastavate ainete lektorite poolt katsekomisjoni liikmete osavõtul järgmistes ainetes: politsei tegevus administratiivalal; kriminaalõigus ja -kohtupidamine; maksudeala ja administratiivsissenõudmine; politsei teenistuskord ja eetika; endakaitse ja riviala.

Lõppkokkuvõttes katsekomisjon hindas 11 kursuslase teadmised heaks ja ülejäänud 25 rahuldavaks.

Katsete lõpul korraldati Politseikooli õppe-saalis aktus, kus kursuslastele toimetas tunnistuste kätteandmist Politseitalituse abidirektor K. Kirsimägi.

Oma kõnes abidirektor rõhutas politseiametkonna ja kodanike vahelise kontakti loomise vajadust, tähendades, et politseiametnik ei tohi piirduda ainult teoreetilise seaduse rakenduoskusega, vaid tähtis on elulähedane, õiglane ja kasvatav käitumine, millise oskuse omanine olgu iga politseiametniku meeldivamaks taotluseks.

laienes rahvusvahelise kaitse alla tõmmatud isikute arv õige tunduvalt.

Alates 1936. a. tegeleb Rahvasteliit uue, arvult juba viienda konventsiooni ettevalmistustöödega. See konventsioon peaks andma rahvusvahelist kaitset prostituutide eksploateerimise vastu, nähes ette vastavad reeglid bordelli-pidajate ja alfondside suhtes.

—t.

# Laskuritega Tallinnast Luzerni

Ükski jaanipäeva hommik pole näinud Tallinna jaamas sellisel hulgal esmaklassilist eliiti kui seekordne. Eliidil polnud küll aadlinimesid, ent ometigi kuulus ta maailma kuulsamate klassi. See oli meie laskurmeeskond, dekoreeritud lilledega, et alustada sõitu lõunasse kaitsma sini-must-valgeid värve maailmaesivõistlustel Luzernis. Rõõmsaid nägusid rohkesti, saatjaid hulgana. Lõbusa meeleolu täienduseks — gram-mofonimuusika valjuhääldaja kaudu.

Laskurite vagun on esimene rongis. Meeskonna juht kindr. O. Sternbeck silmitseb murelikult vaguni telgi, kas mõni neist jälle üles ei ütle, nagu möödunud korral Rooma sõidul. Direktor kolonel Kasak püüab julgustada, seekordsed teljed olevat tugevamad ja viperusi ette ei peaks tulema. Astume vagunisse punase ketta nähes jaama korraldaja käes, ja pikkamööda alustab rong sõitu sadade käeviibete ja taskurättide lehvides.

Hommik on ilus, päikesepaistelne ja tuulevaikne. Kolonel Reio sõnab: nagu mürgilaskmiseks loodud. Vihm on hajutanud äsjase kuumuse, ka võtnud toimu teelt, mille puuduse kohta meie raudteel eriti ei saa nuriseda.

Päevane sõit on igavavõitu, igaüks oma relva kõrval, vahetuvad mõtteid reisi eesmärgist. Kas näkkab või mitte, on vist igaühe südameküsimuseks, kui sõidame tuhatnelja üle ühe või teise silla. Teekonnal jaguneb seltskond gruppide kaupa. Bridžimeestel on oma ajaviide teada. Nende jaoks midagi uut välja ei mõtle. Väikesed noored mehed, Sternbeck ja Sooman, vestlevad kevadistest eksamimuljetest. Lokotar ja Sihv uurivad läbi vaguniakna rukkikõrre pikkust ja vaidlevad omavahel, kas kõrre pikkus annab püsiraua mõõdu välja. Kivistikul on tegemist oma kolmeaastase Helmutiga, kes teda tulnud saatma pikale teekonnale ja teeb kaasa sõidu ühes emaga kuni Tartuni.

Kell 10 10 jõuame Tartu. Ametiisikutena jaamas vastas kriminaal- ja poliitilise politsei komissarid. Vestleme kümnekond minutit ja sõidame taas edasi, ikka lõuna poole läbi kodumaa kaunistate niitude ja aasade.

Keskpäeva paiku oleme Valgas. Siin tuleb otsida passid välja ja anda aru üle piiri minekul, mis kellelgi taskus või kohvis. Politsei kõrgemate juhtide ja laskurite sõidust ollakse üldiselt teadlik. Suurt numbrit tolliformaalsustega ei tehta, aga — kord peab olema.

Valga ja Riia vahemaa on ajaliselts nüsama pikk kui Tartu ja Valga vahe. Kuna on lõuna-

aeg, siis kolib meie laskurpere hanereas söögi-vagunisse ja siin laudade ümber peagu kedagi teisi ei näegi kui meie laskureid.

Paari tunni pärast hakkavad paistma Riia tornid. On siis küll seda seletamist, kus keegi landesvääri vuhitis. Kol. Reio arvab ära tundvat isegi pöösa, mille varjus ta oma meestega pikutas.

Riia jaamas toob tervitusi Läti uue politsei-direktori nimel välispolitsei abidirektor Kiselis, kes Tallinna politseirahvale on hästi tuntud. Ka Läti sõjaväelasi on rongi vastas näha, kel näib tähtis laske-jutuajamine olevat kolonel Süriga. Sihv ja Raidma arvavad omavahel, küllap vist lepitakse, nagu liitlased kunagi, 10-nete silmade vennalikus jaotuses kokku.

Kauaks pole aga Riias aega. On viimane laskur suutnud hädavaevu panna oma jala vagunitrepile, nii pressib rong jälle edasi. Tuul on pilved laiali ajanud. Päike kõrvetab kuumalt. Higi jookseb ojana kitsas kupees ja tolmul ei näi olevat lõppu.

Lätis on jaanipäev sama au sees kui meilgi. Rahvas pidutseb ja peab püha. Jaamaesistel on näha ka kangemat vüübet tarvitanud mehi. Saame aga üle piiri Lectu, siis pole pühast enam juttu. Kõikjal, kuhu silm ulatub vaatama, käib suvine põllutöö ja nii sulased kui peremehed püüavad võidu lõpetada nädala tööpäeva viimaseid tunde.

Saksa piiril vahetame teist korda vagunit. Saksa raudteevalitsuse poolt on määratud laskuritele vagun nr. 36045, milles 35 magamiskohta. Pikk ja kitsukene on see vagun, kuid viib ilma ümberistumiseta Luzerni, mis on suur vastutulek Saksa võimude poolt meie laskuritele.

Saksa piirist üle minnes tunneb ka kohe korra lõhna. Käigud olgu lagedad, igaüks istugu vagusi oma kupees, kuni piiri formaalsused on tehtud. Mis uuditsemist peaks olema läbi koridori akna! Ja ega aita midagi. Muud kui istu vagusi kupees.

25. juuni hommikul kell 0722 jõuame Berliini Tiergarteni jaama. Berliinis nimelt on ette nähtud päev puhkust ja siis oldagu juba loomaiale lähemal. Seal me veedamegi aja ahvide ja seeb-raade kambas kuni kella 1200-ni ja sõidame siis autobusel Wannsee äärde, kus istume laevale, et jätkata sõitu Potsdami, endiste saksa keisrite suviresidentsi. Vaatleme losse ja parke. Rahvast liikvel murruna, enamikult berliinlased. Õhtul hilja sõidame parkide metsast Berliini tagasi ja asume Anhalter raudteejaamas vagunisse, et kell 2137 jätkata oma reisi Stuttgarti suunas.

Puhkus pärast Potsdami on kõigile konti mööda. Suurem osa rahvast on esimest korda Berliinis ja uusi muljeid on saanud ühe päeva jooksul väga ohtrasti. Sellepärast pole pärast vagunisse asumist pikki seletusi, vaid igaüks otsib kiiresti oma süngi üles, et anda väsinud kehale, mis tema kohus on saada.

26. juuni varahommikul tervitab meid läbi vaguni akna Württembergi maaliline maastik. Siin näeme esimesi maastiku volte ja küll on nad ilusasti dekoreeritud punase katusega majakestega. Aedades ja tee ääres rohkesti viljapuid. Kirsid aina punetarvad. Ka murelid on juba valminud. Kella 0900 paiku jõuame Stuttgarti. Linn asub sügavas orus kahe küngaste aheliku vahel. Torkab silma suur lilledehõõnne ja roose näib olema lõpmatul arvul.

Kuna Stuttgartis 3½ tundi rongipeatust, siis kasutame vaba aja aiandusnäituse külastamiseks. Noh, siin on, mida vaadata. Hügelnäitushallid on mäitsekalt ja mitte kuhjatult sisustatud väljapanekutega. Väga palju huvitavaid diagramme aiasaaduste kohta. Puuliigid, põõsad ja lillesordid on istutatud näitusparki. Väljakul ei puudu muidugi ka oma pürskkacvude platsid, millega sakslased oma näitustel pole kitsid.

Kell 1325 sõidame Stuttgartist edasi. Ilm on muutunud jahedaks ja vihmaseks. Kraadiklaas näitab vaevalt paar pügalat üle 10° C. Palitus on paras istuda. Künkad muutuvad järsumaks ja kõrgemaks. Lopsakat püksipuu- ja kuusemetsa on paksult mäeharjadel. Läbime Saksa ilusaima piirkonna — Schwarzwaldi.

Kella 1900 paiku jõuame Saksa-Sveitsi piirlinna Schaffhauseni. Vagunisse ilmub Sveitsi Laskurliidu poolt Eesti laskurite juurde määratud sideohvitser kapten dr. rer. pol. F. Wyss. Piiril lühike peatus ja sõidame üle Rheini jõe, imetledes vaguni vasakust aknast keskkooli pingilt meelde jäänud Rheini koske. Veelangus umbes sama kõrge kui Narva koselgi, kuid mõõtu-delt jääb Narva omast kaugemale maha.

Jätkates sõitu tunni võrra, hakkavad paistma lumised mäetipud. Poisid arvavad, mis see kõrgem vist muud võiks olla kui Pilatus oma Eesliga. Ja seekord on neil õigus. Pilatus näitab ennast ja kaob jälle silmist kuni ükskord seisab päris lähedal rongi kõrval. Kus Pilatus, seal on ka muidugi Luzern ja varsti peatub elektrivedur Luzerni jaama katuse all.

Siin on vastus ka Laskurliidu tähtsamaid tegelasi. Laskurid rivistatakse perroonil. Orkester mängib kolm salmi vaheldumisi Eesti ja Sveitsi hümmi. Kuus mustajuukselist neidu lumivalgeis kleides kinnitavad kimbu edelveise ja mäekannikesi laskuritele rinda. Ka eesti poliitseijuhid ja daamid dekoreeritakse lilledega, ja siis läheb rongkäik banketile Gothardi võõraste-majja, mis 100 m raudteejaamast.



Vasakul: hotell „Beau-Séjour“

Lauas ütlevad vastastikku tervitusi Sveitsi Laskurliidu juhtivaid tegelasi ja kindral O. Sternbeck. Sveitslased kiidavad meie laskespor-di väga kiiret arengut ja imetlevad meie meeste osavust. Kindral Sternbeck vastab, et eesti laskurid pole tulnud Luzerni võitma, vaid pidama sõbralikku võistlust kõige vanema laskur-rahva kättidega. Sõbralikus vestluses istutakse lauas paar tundi. Laskurid sõidutatakse auto-busel hotell „Montana'sse“. Poliitseijuhid jäävad peetuma pension „Beau Séjour'is“.

27. juunit kasutati puhkepäevana, laskerada-dega tutvumiseks ja linna vaatamiseks. Püssiga veel laskerajale ei pääse. 27. juunil võistlesid omavahel sveitsi veteraanid, kes läksid laskera-jale maalilises rongkäigus, lippudega, arbaletti-dega, traditsioonilistes rahvariüetes. Väljaspool Sveitsi piire võib selliseid kostüüme näha vaid teatrilaval. Sünse maastikuga ja vana linna hoonestiku reljeefidega sobivad nad hästi. Nii mõnigi mees meie laskureist arvas habemi-kus arbaleti-kütis ära tundvat Vilhelm Tellit.

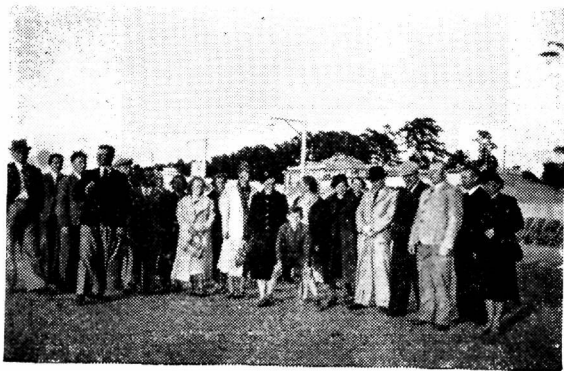
Laskurite kartus, et märklaud asetsevad vee taustal ja palju kõrgemal tulejoonest, nagu teati varemalt kõnelda, oli asjata. Märklaudade joon 300 m rajal asub künka veerel metsa ääres. Tu-lejoon on märkide joonelt madalamal vahest 3% kaugusest ja see on ka kõik. Laskerada on õnn-savõitu, kaetud rohuga. Hästi nähtavad on nä-tajad oma punaseis särge ja mütses. Ka märk-lauad on selgesti nähtavad ja kergesti eraldata-vad üksteisest.

Eesti meeskond oli Luzernis kohal esimesena. 27. juuni keskpäeval jõudsid siia soomlased ja leedulased. Viimaste meeskonna juhiks on poliit-seidirektor Svilas. Soome meeskonna juht kolonel Hannelius oli jõudnud Luzerni üks päev va-rem eesti meeskonnast.

Kõik laskurmeeskonnad võetakse vastu ühe-suguse tseremooniaga. Et kaunid neid ära ei väsiks, siis on neid kuus vahetust. Seega kokku

# Läbi Läti linnade ja vaatamisväärsuste

Tutvumiseks naaberriigi kaunimate kohtade ja linnadega, looduslike parkide ja kuurortidega korraldas Viljandi Politseiametnike Kogu oma liikmeile ekskursiooni Lätimaale.



Reisiseltskond Majori suvituskoha malal

13. juuni varahommikul oli Viljandi Politseilossi ette kogunenud 40-ne inimese ümber. Kella 05.00 ajal oli suur punane autobus inimestest tulvil ja ka ekskursioonijahat konstaabel A. Vottre leidis kõik korras olevat, lahkus autobus prefektuuri eest, saadetuna mahajääjate kaasametnike käeviihetest. Võis loota ilusat ilma, juba kella poole kuue ajal võis tunda päikese kuumust läbi akende, sest taevas oli täiesti selge.

Esimene peatus tehti Abja alevikus, kus varustuti rohkearvuliselt paberossidega, kuna paljudel oli teada, et läti pabeross on kodumaa omast hoopis halvem, ent sellejuures tunduvalt kallim. Lühikese peatuse järele sõitsime edasi Laatre piiripunkti suunas ja juba kella poole kaheksa ajal jõudsime Laatre tollimaja ette.

36 valge kleidiga neidu. Harilikul ajal kannab šveitsi tütarlaps musta kleiti ja sukki, ka kõige kuumemal ajal.

Erilist kuumust meie laskuritel pole karta, ennem küll kuluks ära villane sviiter, mis muudugi koju on jäetud. Ka siin nagu Eestiski on kuumuselaine möödas ja jõudnud kätte vihmade ajajärk. Välistemperatuur ei tõuse palju üle 14° C ja öösel tuleb hoolega ennust mähkida teki sisse ja peale võtta paks sulekott, et kondid hommikuks koos seisaksid. See pole ka ime, sest sünnsetes hotellides ahje ega keskkütet ei tunta, vaid ainsaks soojuseallikaks on igapähe oma keha mootor.

Luzernis, 28. juunil.

Formaalsuste täitmise ajal tutvuti piiripunktiga, kasutati veel viimast võimalust kodumaa raha eest kauba ostmiseks ning mõned agaramad tegid esimesi fotosid. Läti piiripunktis järgnesid samad formaalsused ja juba sõidetigi Läti pinnal.

Silme ees avardus kaunis maastik, vaheldusid põllud ja heinamaad ning metsad. Tõsi küll, ega sealne loodus ei erine meie lõunamaastikust millegagi, samasugused küngastikud, enamuses okaspuumetsaga kaetud, missuguste vahelt aegajalt paistavad mõned taluhooned. Teeäärsete talude juures võis märgata naaberriigi kodukainustustööd: sirged teerajad, korrastatud aiad ja hooned jätsid igal pool hea mulje. Paarkümmend kilomeetrit Läti pinda selja taha jätnud, otsustasime kaasavõetud võileibu proovida. Peatusime kaunis männimetsatukas ja kinnitasime keha. Peatselt jätkus sõit Volmari linna suu-



ATVIJA Brivis pilsnākijs RIGA

Ro.

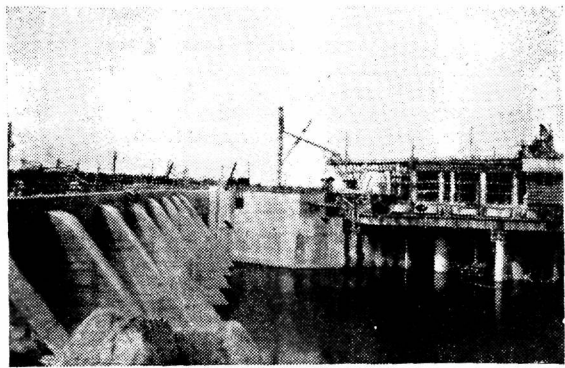
Vaade Läti vabadusmonumendile

nas. Linnas siirduti kõigepealt panka Lāti raha muretsema, polnud seda suurem osa ju varem teinud. Volmari iseenesest ei paku turistile vaatlejale midagi erilist, kitsad tänavad, ärihooned, pisikesed pargid — tavaline väikelinnake.

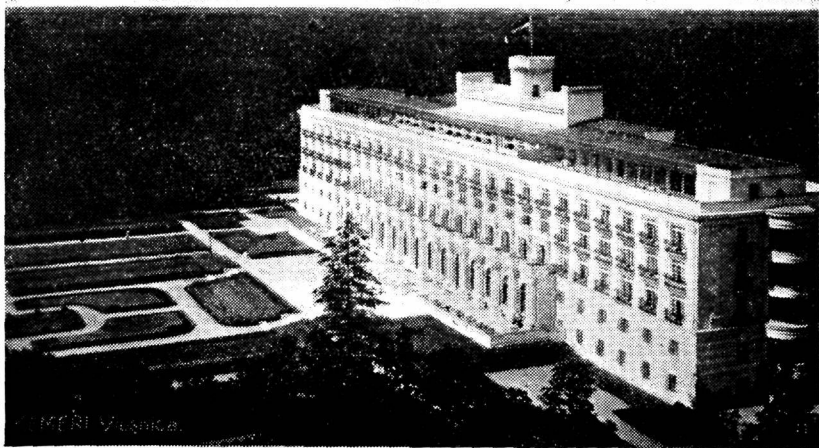
Volmarist suundus tee Võnnu poole, kus oli otsustatud peatuda kauem, einetada ja vaadelda Võnnu looduslikku ilu. Linnas jalutasime esmalt avarasse puuderohkesse linnaparki. Põlispuude ja sirgete teeradade vahel tiigid, milledes majestootlikult ujusid luigid. Pargist viis trepistik laulupeoplatsist mööda lossivaremetesse. Trepistiku mõlemal poolel olid stiilsed kujud, missugused ümbruse veelgi kaunimaks tegid. Meeldiva pildi jätsid ka lossivaremed. Loss ise asutati mõõgavendade ordu poolt ja oli baasiks eestlaste maa-ala vallutamisel. Sama loss oli kord olnud ka saksa ordule Liivimaa tähtsamaks tugipunktiks ja terve sajandi ordumeistri residentsiks. Nüüd on ta üheks suuremaks turistide meelita-jaks Võnnu, sest varemed ja müed pakuvad suurepäraselt vaatepilti nii päeval kui ka õhtul, mil-lal ta on eelistatumaks jalutuspaigaks Võnnu noorsoole.

Nautinud küllaldaselt Võnnu loodusilu, jääd-vustanud rida meeleolukaid kohti fotoläätsele, einetasime Turistide Kodus ja sõit läks edasi ilusasse suvituskohhta — Siguldasse. Sõidu ajal oli omapärane tähele panna, et sageli tuli nelja-nie kilomeetrilisel maantee osal ületada viis-kuus korda raudteed. Teeolud on aga Lätis enamuses väga head: kümnete kilomeetrite kaupa võib sõi-ta nõörsirgel maanteel, ainult sildade juures teeb tee, imelik küll, sagedasti suurenurgalisi käänakuid.

Siguldas peatusime otse pargi ääres. Kõige-pealt tutvusime stiilse Ajakirjanikkude ja Kirja-nikkude Puhkekoduga, mille terrassilt avanes suurepärase vaade ümbrusele. Eemal silma-piiril paistis metsarohelusse uppuv sanatoorium, ligemal mägedes tõusid puude vahelt taeva poole lossivaremete tipud. Kogu ümbruse ilule aita-sid väga palju kaasa rohkearvulised metsadesse



Ehitatav hiigel-elektrijõujaam Düüna jõel, 40 km Riüst



Üldvaade Kemberi hotellile

rajatud teed ja pisipargid. Tutvusime ligemalt ka sanatooriumiga, Toreida varemetega, kauni Põrguoruga ja paari-kolmetunnise peatuse järele alustasime sõitu Riia poole, et saabuda õhtuks naaberriigi pealinnu.

Riias sõitsime otsekohe öökorterisse IMKA ruumidesse, kus pesti reisirõhku, kinnitati keha ning hiljem mindi tutvuma linnaga. Esimeses järjekorras nägime Riia tsentrumis Brivibas bul-varil kuulsat vabadusmonumenti, mis eriti maalilist pilti pakub öösiti, uppudes prožektorite valgusesse. Mitte kaugel monumentidist on või-mas Riigiooperi hoone, mis samuti seisab öösel helgiheitjate säras. Üldiselt tarvitatakse Riias väga palju neoonvalgustust, nii et õhtuti süda-linn upub tuled merre. Tsentrumis on liiklemine hilisööni väga elav. Tänavanurkadel juhivad seda politseinikud, kellel sellega rohkesti pinguta-vat tööd. Kaunist pilti pakub õhtuti sadam: jõel liiguvad üksikud mootorpaadid, kaugemalt kõlab temperamentne vene rahvaviis, sildadel saa-levad mootorsõidukid, puudealused pingid ja roh-kearvulised pargid on tulvil päevatööst puhka-vatest inimestest.

Järgmisel päeval tutvusime Riia ilusaima ko-haga — Metsapargiga, mis enese alla võ-tab umbes 30-ne hektarilise maa-ala ja kus asub vabadussõja langemate kalmistu. Selle korrastamiseks on lätlastel kulunud üle 20-ne mil-joni lati (meie rahas umbes 13 miljonit krooni) ning lätlased ise on Metsakalmistule väga uhked, julgedes kinnitada, et midagi säärast ei leiduvat Euroopas ega ka maailmas mitte. Meeldiva pil-di jättis see kalmistu küll igale vaatlejale. Vaa-tepüürl hügelmonument, mille ees kindralite hauad, esiplaanil avardub lilleline mälestustahv-litega tähistatud vabadussõjas langenud sõdu-rite ühiskalmistu, kõikjal pünklik puhtus ja kor-rapärasus, külgedel vahelduvad klassilised sam-bad kujudega. Mõnisada meetrit eemal puhka-vad vaprad lendurid ning ka nende kalmistu jättis sügavalt kauni mulje.

Hiljem vaatlesime linnas mitmesuguseid asutisi, muuseumi, Riia Toomkirikut, Presidendi lossi ja muid vaatamisväärsusi. Ühtlasi õnnestus meil näha ka igal keskpäeval toimuvat vahtparaadi vabadusmonumendi ees. Viimast antakse edasi ka Läti ringhäälingus ja see toimub vägagi pidulikult, sisendades igasse lätlasse iga päev tubli annuse patriotismi. Võimsa mulje jättis ka hängel-loomaaed linna serval. Selles oli rohkearvuliselt igasuguseid loomariigi esindajaid, kelledest suuremat huvi pakkusid kaljulõvid, pühvlid ja teised eksootilised loomad. Loomulikult ei jätnud meie küllastamata ka Riia Eesti Hariduse Seltsi, kus meile osaks sai väga südamluk vastuvõtt. Siin valitses tüelik eesti keel ja eesti meel. Saali seinal aukohal meie Presidendi K. Pätsi portree, juhatusoas seltsi asutaja haridusminister kolonel Jaaksoni oma, kõikjal laudadel värsked eestikeelsed ajalehed ja žurnaalid ning kõik sealviibivad Riia eestlased rääkisid tüiesti puhast eesti keelt, ilma ühegi vööräpäräsuäeta. Laulnud vastastikku südamlikke rahvaviäse, sõlmisime sõprussidemeid ja lahkudes lehvitasid nad meile veel kaua-kaua.

Pealinna vaatamisväärsused nähtud, söitsime Läti kuulsamasse kuurorti — Kemerisse. Riia-Kemeri vahelisel teel oli veel terve rida pisikesi suvituskohi, äieti on neid kolm ühise nimega Majori ning nad sarnanevad väga meie Narva-Jöesuuga, loomulikult hoopis vähemates mõötudes.

Kemeri on rahvusvaheline kuurort. Mis olulise ja arvatavasti elulise tähtsusega, see on Kemeri edus kahtlemata täiuslik mudaravila. Meil õnnestus sellega tutvuda üksikasjalikult, ning peab ütleva, moodne ja täiuslik on see asutis tõesti. Nagu kuuldu, pole seal ravialustest kunagi puudu ning meie külaskäigul oli vannija dušikasutajaid rohkesti, nende hulgas mitmed eestlased, rohkesti ka soomlasi ja sakslasi. Lahkelt tutvustati meid muda ümbertöötamisega, avarate kümbeluskabiinidega ning nägusate riieäus- ja puhkeruumidega. Ravila lähedal männimetsa taustal kerkib esile üks Baltimaade suurimaid ja kauneimaid rannahotelle. Sealselt turistijuhilt kuuleme, et hotellis harva on registreeritud lätlasi, ent toad olid juba kuu aega tagasi ättetellimistega kinni pandud. Igas toas on vöimaldatud kõikisugu mugarused, nagu raadio, telefon, vann ja rödu. Selgus äga, et säärane tuba koos tüieliku pansioniga ja kella-viäe-teega maksab vaid 13 latti (meie rahas umbes 9 krooni) ööpäeva eest. Mis puutub hotelli üldruumide sisustusse, siis see on kõigiti väga maitsekas: mugavad lugemistoad pehme mööbliga, klubiruumid igasuguste mängulaudadega, avarad rödud, tantsusaalid ning väiksemad ruumid, kõikjal vaibad ja suurepäraseid nikerdused ning kujud. Usun, et Kemeri hotell jäi ekskursantidele üheks meeldivamaks mälestuseks Läti reisilt. Hotelli lähil-

duses asetseb Kemeri jõujaam, mille tornist ulatub nägema üle suvilate ja metsade Riia linna torne. Selle torni tipust vöib nautida kirjeldamatult kaunist vaatepilti. Hotelli esine sirgteeäega ja kaartega, lillepeenaräega, löigatud puiesäeäega, lillornamentidega, tagapöbjaks põline männimetsa jalutuseäega, teisel küljel ravila ja kaugemal nägusad suvilad. Seda värviderohkust ja kirevust ei suuda sõnadega kirjeldada, see on väärt, et kord ise vaadata ja veenduda Kemeri suvituskoha ilus.

Rohkearvuliste ilusate muljetega algas neljanda päeva öhtul söit tagasi kodumaale. Eranäditult igäüks vöis nähtu-kuulduga rahulduda ja seltskond jõudiski Viljandisse hoolimata reisiväsimusest röömsatuäulisena. Tötati koju, kaasa viäes kauneid mälestusi ja fotosid, mis meenutavad seda elamusrohket ekskursiooni veel kaua-kaua.

K a a s s ö i t j a .

## Politseimeeskonna lasketulemused Inglise Väikekaliiber-Laskurklubide korrespondents-laskevöistlustel

Inglise Väikekaliiber-Laskurklubide Liidu poolt korraldatud rahvusvahelisest 1939. a. korrespondents-laskevöistlustest vöttis Eesti politsei osa ühe meeskonnaga. Mainitud vöistlusteks oli Inglise Väikekaliiber-Laskurklubide Liit-



Korrespondents-laskevöistluste meeskond ühes esindajate ja kohtunikuga

dult saadetud Eesti Laskurliidule vöistlusmärglehti kümnele meeskonnale. Kuna varem peetud vöistlustest vöis iga riik vötta osa piiramatult arvu meeskondadega, siis 1939. a. vöistlusteks oli igale osavötvale riigile määratud kindel arv meeskondi, millega vöis esineda vöistlusel. Sellest tingituna, lubas Eesti Laskurliidu juhatus osa vötta sõjaväe laskesportlikke organisatsioone 4 meeskonnaga, Kaitseliitu — 3 meeskonnaga, politseid, piirivalvet ja Tallinna Tehnikaülikooli laskurklubi ä 1 meeskonnaga.

Politseiametnike Keskkogu Laskurseksioon, kellele oli politseidirektori poolt ülesandeks tehtud meeskonna koostamine ja ettevalmistamine, korraldas meeskonna kandidaatidele harjutus- ja kontroll-laskmisi, milleks saadeti kohtadele välja laskemoona. Kaks päeva enne võistlust koguti kõik meeskonna kandidaadid Tallinna kokku, kus tutvuti võistluskorraldajaga ja korraldati ühiseid treening- ja kontroll-laskmisi. Võrreldes ühisel treeningul saavutatud lasketulemusi nende tulemustega, mis samade laskurite poolt saavutati kodu-laskeradadel, siis viimased on märksa kõrgemad esimestest. Nii oli laskureid, kes koduradadel saavutasid 400 ja 399 või selle lähedasi tagajärgi, saavutasid ühisel treeningul vaid 380 või vähe üle selle. Sellest võib järeldada, et osa laskureid ei suutnud kohane kohapealsete lasketingimustega ja uue olukorraga ning närvid ei pidanud vastu kontroll-laskevõistlustel valitseva pingega, mis on lähedane võistlustel valitseva olukorraga. Üldiselt aga treening- ja kontroll-laskmistel saavutatud lasketulemused olid kõigiti head. Kuna võrdse-võimelisi laskureid oli tublisti rohkem kui võistlusmeeskonna suurus, siis tuli meeskonna koostamisel peale harjutustel ja kontroll-laskmisel saavutatud lasketulemuste arvestada veel iga üksiku võistleja võistluskogemusi ja närve.

Käesoleval aastal võistlus peeti Kaitseliidu „Merimetsa“ laskerajal 14. juunil. Võistlusest võttis osa Eesti Laskurliidu kohtunikuna major H. Virit. Võistlusi jälgis Kodanliku õhukaitse ja tuletõrje juhataja kol.-leitn. R. Vaharo.

Meeskonna koosseis ja tema tagajärjed olid järgmised:

Kordnik F. Vaher — Viru-Järva prefektuurist	398	silma.
Allkonst. A. Hütt — Tallinna-Harju prefektuurist	395	„
Kordnik A. Reialu — Tall.-Harju prefektuurist	393	„
Kordnik A. Ausma — Viljandi-Pärnu prefektuurist	391	„
Konst. A. Havi — Lääne-Saare prefektuurist	390	„

Meeskonna silmade kogusumma kokku teeb 1967 silma, mis on 6-e silma võrra väiksem läinud-aastasest A meeskonna saavutusest (1973), B meeskond saavutas möödunud aastal 1958 silma.

Võrdluseks olgu toodud, et samal rahvusvahelisel võistlusel saavutas (klambrites 1938. aastal saavutatud tagajärjed): Lahingukooli A. L. Ü. meeskond 1977 silma (1978), Allohvitseride Kogude (Keskühingu meeskond 1971 silma (1969), Kaitseliidu Tallinna Maleva A meeskond 1968 s. (1974) ja Tallinna Maleva B meeskond 1944 s. (1964), Ohvitseride Laskurklubi Keskühingu 2. meeskond 1967 s. (1960 s.) ja Piirivalve meeskond 1965 s. (A — 1940 s. ja B — 1964 s.).

Käesoleval aastal meeskondade poolt saavutatud tagajärjed on Inglise Väikekaliiber-Laskurklubide Liidu poolt kontrollimata.

Pärast võistlust tänas KÕ ja tuletõrje juhataja kol.-leitn. R. Vaharo võistlusest osavõtjaid tubli esinemise eest ja andis üle igale võistlejale väikese mälestuseseme. Võistlejad hüüdsid kol.-leitn. R. Vaharole ja kohtunikule major Viritile kolmekordse kõlava „Elagu“.

**Or.**

## Teenistusalased kuuevõistlused Tartu-Valga prefektuuris

27. juunil s. a. toimusid Tartus Tartu-Valga prefektuuri politseiüksuste vahelised teenistusalased kuuevõistlused Politseiametnike Keskkogult väljapandud rändauhinnale.

Võistlusist võtsid osa Tartu 1. pol.-jšk., Tartu 2. pol.-jšk. ja Tartu 3. pol.-jšk., Tartumaa 1. pol.-jšk. ja Mustvee pol.-jšk. meeskonnad.

Võistlusaladeks olid: 1. lahinglaskmine püstolist; 2. 100 m jooks kandamiga; 3. käsigranaadi kaugusvise paigalt; 4. teivaskaugushüpe; 5. teatejooks 3×100 m ja 6. 5 km rännak.

Kõik võistlusalad tuli täita vormiriietuses ning relvadega (püstol, sõjapüss ja padrunid). 100 m jooksus kandamiga tuli veel võistlejal kaasas kanda 30 kg raskust liivakotti. Võistlused toimusid meeskonnavõistluse põhimõttel. Iga politseiüksus võis võistlusest osa võtta viieliikmelise meeskonnaga, kusjuures punktide arvestusel võeti arvesse kolme parema võistleja tagajärgede summa. Politseiüksustel oli jätud võimalus iga võistlusala jaoks koostada eri koosseisuga meeskonnad.

Võitjaks tuli suure ülekaaluga Tartu linna 2. pol.-jaoskonna meeskond, kes võitis kõikidel aladel esikohad, saavutades kõikidel aladel 30 punkti võimalikust 30 punktist.

Esikohale tulekuga võitis nimetatud jaoskond teiskordselt Politseiametnike Keskkogu rändauhinna.

Teisele kohale tuli Mustvee politseijaoskonna meeskond 16 punktiga ning kolmanda ja neljanda koha jagasid Tartu linna 1. pol.-jšk. ja Tartumaa 1. pol.-jšk. 15 punktiga.

Tehnilised tulemused üksikutel aladel olid: I. Lahinglaskmises püstolist tuli esimeseks Tartu linna 2. pol.-jšk. meeskond silmade arvuga 125 võimalikust 210 silmast.

Teisele kohale jäi Tartumaa 1. pol.-jšk. 121 silmaga ja kolmandale kohale Tartu linna 3. pol.-jšk. 118 silmaga.

II. 100 m jooksus kandamiga tuli esimeseks Tartu linna 2. pol.-jšk. meeskond ajaga 54 sek.

Teisele kohale jäi Mustvee pol.-jšk. meeskond 54,6 sek. ja kolmandale kohale Tartu linna 3. pol.-jšk. meeskond 55,9 sek.

III. Käsigranaadi kaugusviskes paigalt tuli esimeseks Tartu linna 2. pol.-jšk. meeskond 143 meetriga.

Teisele kohale jäi Tartumaa 1. pol.-jšk. meeskond 133 meetriga ja kolmandale kohale jäi Tartu linna 1. pol.-jšk. meeskond 125 meetriga.

IV. Teivaskaugushüppes tuli esimeseks Tartu linna 2. pol.-jšk. meeskond 19,86 meetriga.

Teisele kohale jäi Tartu linna 1. pol.-jšk. meeskond 18 meetriga ja kolmandale kohale jäi Tartumaa 1. pol.-jšk. meeskond 17,88 meetriga.

V. Teatejooksus 3×100 m tuli esimeseks Tartu linna 2. pol.-jšk. meeskond ajaga 41,8 sek.

Teiseks jäi Mustvee pol.-jšk. meeskond 42,8 sek. ja kolmandale kohale jäi Tartu linna 1. pol.-jšk. meeskond 44,8 sek.

VI. 5 km rännakvõistluse võitis Tartu linna 2. pol.-jšk. meeskond ajaga 22 m. 47,2 sekundiga.

Teiseks jäi Mustvee pol.-jšk. meeskond ajaga 22 m. 57 sek. ja kolmandale kohale tuli Tartu 3. pol.-jšk. meeskond ajaga 25 m. 33,8 sekundiga.

# Juhiseid koduseks võimlemiseks

E. KOLMPERE

V järg.

Juhiseid harjutajaile.

1) Vaata joonist, loe läbi allpooltoodud harjutuse kirjeldus ja talita selle järgi; 2) täida harjutusi numברי järjestuses ja selliselt, et ei tekiks pikki vaheaegu üksikuile harjutustele; 3) kasuta vaheldumisi ühel päeval üht tunnikava, teisel — teist; 4) harjuta iga päev; 5) 6—8 X tähendab — harjutada vähemalt 6 korda; 6) kere painutamisel või kallutamisel — hingavälja ja sirutamisel — sisse; 7) P. + V. tähendab, et harjutust tuleb täita parema ja vasaku käe või jalaga, või et harjutust saab täita kahele poole; 8) kus on joonisel spiraalkujuline märk, siis vetru 3—4 korda.

Tervisnõuded: 1) harjutaja kandku võimalikult kerget riietust, mis harjutamist ei takista. Riietuse juures jätta ära igasugused esemed, mis takistavad vereringlust harjutusil (nagu sukahoidjad, vööd j. m.); 2) harjutada värskes õhus või ruumis, kus puhas õhk; 3) tujuta või väsinuna mitte harjutada; 4) äsjasõnult mitte harjutada (pärast söömist võib harjutada võimlemises 1½—2 tunni möödumisel, millal toit enamvähem seeditud); 5) pärast võimlemist pesta keha sooja või toas seisnud veega, kuivatades ja hõõrudes keha kareda rätikuga. Pärast pesemist kohe riietuda.

Harjutuste kirjeldus.

9. tund (joonised vasakul).

I harjutus: kõndida neljakäpukil, põlvest läbisurutud sirgete jalgadega ½ min.

II harjutus: harkseisus, käed sõrmseongus selja taga, painutada kere ette alla samaaegse käte viimisega sõrmseongus taha üles ja vetruda. Täita 6—8 korda.

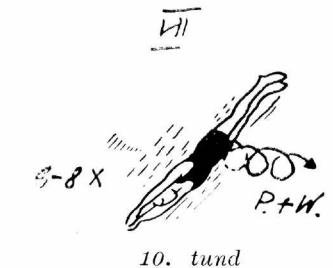
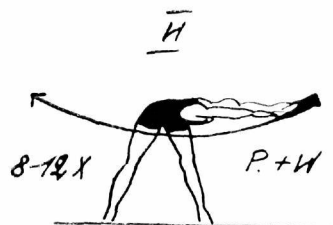
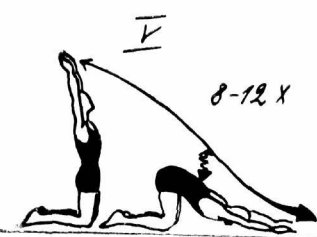
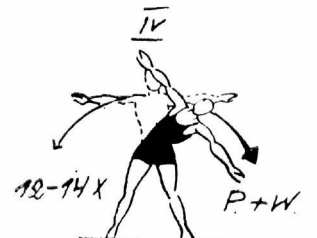
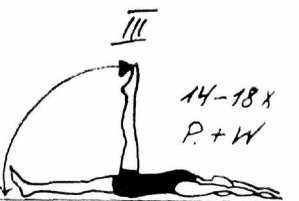
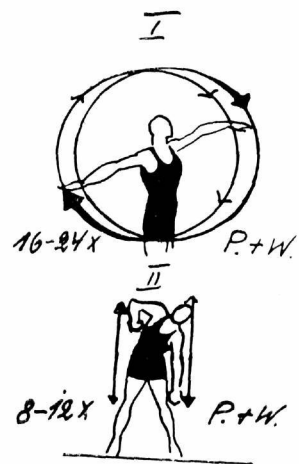
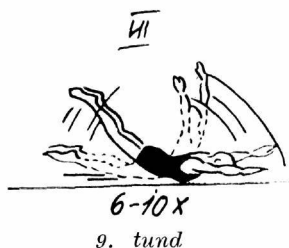
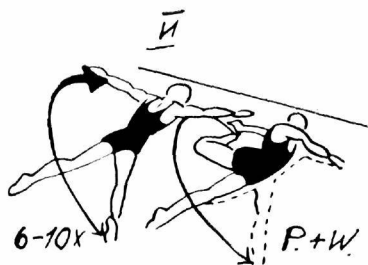
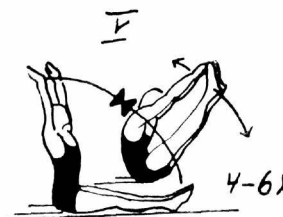
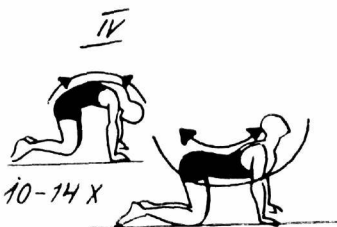
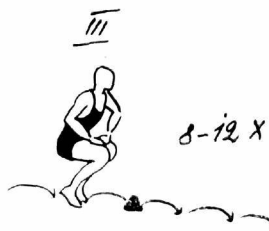
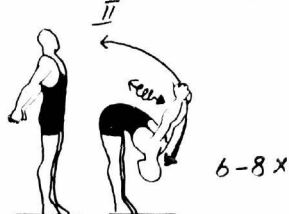
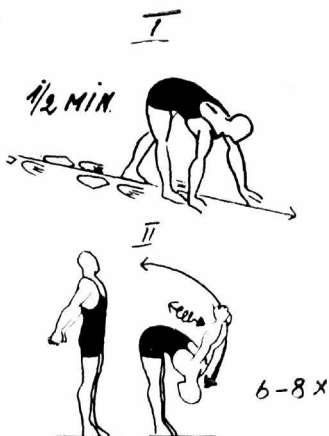
III harjutus: kükkasendis, käed põlvedel, hüpelda edasi 8—12 korda.

IV harjutus: pinkasendis küürutada ja painutada keskkeha üles ja alla. Täita 10—14 korda.

V harjutus: isteesendis, käed ülal, tõsta jalad sirgelt ja kooshoitult üles, puudutades kätega jalavarbaid. Täita 4—6 korda.

VI harjutus: lamades kõhuli maas, käed kõrvale olavöö pikendusjoonele külgedele väljasirutatult peopesadega põrandal ja jalad harkis, viia parem (vasak) jalg üle vasaku (parema) jala painutatult põrandale. Harjutus täita vahelduvalt parema ja vasaku jala üleviimisel 6—10 korda.

VII harjutus: lamades asendis, käed ette väljasirutatult, tõsta käed ja jalad üles ja rulluda rinnale ja jalgadele edasi-tagasi. Täita 6—10 korda.





# Teenistuslased

## kuuevõistlused Rakveres

30. juunil s. a. korraldas Rakvere Politseiametnike Kogu Spordisektsioon Rakveres Viru-Järva prefektuuri adm.-piirkonnas asuvate politseiüksuste vahel teenistuslased kuuevõistlused Politseiametnike Keskkogult väljapandud rändauhinna eest. Võistles kolm üksust kogusummas 25 osavõtjaga, kusjuures 14,5 punktiga tuli esikohale ja võitis Keskkogu rändauhinna esimest korda Tapa politseijaoskond, jättes Rakvere jaoskonna, kes kaks eelmist aastat rändauhinna võitnud, 12,5 punktiga teisele kohale. Individuaalselt osutus parimaks konstaabel V. Parind Tapa politseijaoskonnast, võites esikohad teivaskaugushüppes, granaadiviskes ja 100 m jooksus 30 kg kandamisega. Võistlusel parimaiks osutunuile oli korraldajate poolt välja pandud ka rida individuaalauhindu.

Võistluste tehnilised tulemused:

1) lahinglaskmises püstolist ühes 50 m jooksuga vormis ja rakmeis (3 meest a 7 lasku): I. Rakvere politseijaoskonna meeskond, koosseisus: konstaablid V. Varju ja A. Treffner, kordnik R. Saar, üldsumma 132 silma, II. Tapa pol.-jaosk. meeskond, üldsumma 81 silma ja III. Paide pol.-jaosk. meeskond — 63 silma.

Individuaalselt olid parimad konst. V. Varju ja konst. A. Treffner 48 silmaga, mõlemad Rakvere jaoskonnast, ja konst. A. Anelin 45 silmaga Tapa pol.-jaoskonnast.

2) 100 m jooksus vormis ja rakmeis 30 kg kandamisega: I. Tapa pol.-jaosk. meeskond, koosseisus: konstaablid J. Vahealu, A. Kriisk ja V. Parind, üldae 54,3 sek., II. Paide pol.-jaosk. meeskond, üldae 57,05 sek. ja III.

10. tund (jõonised paremal).

I harjutus: harkseisus, ringitada käsi veskitiibade taoliselt ülalt ette-alla ja tagant üles. Täita mõlema käega 16—24 korda.

II harjutus: harkseisus, käed rusikas, sõtkuda vahelduvalt parema ja vasaku käega küljesuunas, alla painutades samaaegselt kere allaviidud käe suunas küljele. Täita 8—12 korda vasakule ja paremale.

III harjutus: selililamangus, käed üle pea hoituna, tõsta vahelduvalt parem ja vasak jalg püstloodis sirgelt üles. Täita 14—18 korda.

IV harjutus: harkseisus, käed külgsuunas olavöö pikendusjoonele väljasirutatult, kallutada kere vasakule ja paremale 12—14 korda.

V harjutus: põlvitusasendis, käed ülal, kallutada ülakeha ette alla kuni käed toetuvad põrandale ja vetruda 3—4 korda, seejärel võtta jälle lähteasend. Ülakeha kallutusel olgu pea kogu aeg käte vahel. Täita 8—12 korda.

VI harjutus: harkseisus, ülakeha ettekalutatult ja käed ette väljasirutatult, hõljutada ülakeha hoogsalt vasakult paremale ja tagasi, rööbiti põrandapinnaga. Täita 8—12 korda.

VII harjutus: lamangasendis, käed üle pea väljasirutatult rulluda küljesuunas. Täita 6—8 korda rulludes vasakule ja paremale.

Rakvere pol.-jaoskonna meeskond, üldae 59,03 sek. Individuaalselt oli parim konst. V. Parind Tapa pol.-jaoskonnast, ajaga 17 sek.

3) õppekäsigranaadi kaugusvise paigalt vormis ja rakmeis: I ja II koha jagasid omavahel Rakvere ja Tapa politseijaoskond 138 meetriga, III. Paide pol.-jaoskond — 122 m. Individuaalselt parim — konst. V. Parind Tapa pol.-jaosk. 50 meetriga.

4) teivaskaugushüpe vormis ja rakmeis: I. Tapa pol.-jaoskonna meeskond, koosseisus: konstaablid A. Anelin, A. Kriisk ja V. Parind, üldtagajärg 18,58 m, II. Rakvere pol.-jaoskonna meeskond, üldtagajärg 17,70 ja III. Paide pol.-jaoskonna meeskond — 16 m.

5) teatejooksus 3×100 m vormis ja rakmeis: I. Tapa politseijaoskonna meeskond, koosseisus: konstaablid J. Vahealu, A. Kriisk ja V. Parind, aeg 41,8 sek., II. Rakvere pol.-jaoskonna meeskond, aeg 42,5 sek. ja III. Paide pol.-jaoskonna meeskond, aeg 43 sek.



Tapa politseijaoskonna meeskond, kes võitis Politseiametnike Keskkogult väljapandud rändauhinna Rakveres toimunud teenistuslaseil kuuevõistlusil. Istuvad vasakult: konst. Parind, Anelin, Kriisk, Vahealu. Seisavad vasakult: kordn. Tihemets, Püroja ja konstaabel Palmar.

6) 5 km rännak vormis ja rakmeis: I. Paide politseijaoskonna meeskond, koosseisus: konstaablid O. Pärnis ja V. Eelnurme ning kordnik V. Aulik, aeg 24 min. 58 sek., II. Rakvere jaoskonna meeskond, aeg 25 min. 14 sek., ja III. Tapa pol.-jaoskonna meeskond, aeg 25 min. 50 sek.

## Politsei teenistuslased kuuevõistlused Narvas

13. juunil s. a. korraldas Narva Politseiametnike Kogu Spordisektsioon Narva prefektuuri administratiivpiirkonnas asuvate politseiüksuste vahelised teenistuse iseloomuga kuuevõistlused.

Võistluskavaš olid järgmised alad:

1) lahinglaskmine püstolist 25 m ühes 50 m jooksuga, 2) teivaskaugushüpe, 3) õppekäsigranaadi vise paigalt, 4) 100 m jooks 30 kg raskuse liivakotiga, 5) teatejooks 3 korda 100 m ja 6) 5 km patrullrännak. Kõik alad sooritati teenistusrõivatuses ja rakmeis.

Igal võistluslalal võis üksus välja panna 5 meest, kusjuures arvestati 3 parima tagajärjed,

seejuures oli igal üksusel võimalus igale alale eraldi komplekteerida meeskond eri koosseisus, mistõttu osavõtjate üldarv ulatus üle veerandsaja.

Lahinglaskmine toimus Narva Garnisoni laskerajal, kuna ülejäänud võistlusalad sooritati Garnisoni staadionil.

Parimaks üksuseks osutus käesoleval aastal Jõhvi politseijaoskonna meeskond 17 punktiga, võites esmakordselt Politseiametnike Keskkogu rändauhinna. Varematal aastatel oli nimetatud rändauhinna võitnud 2 aastat järjest Narva 1. politseijaoskonna meeskond, kuid nüüd oli sunnitud alistuma Jõhvi pol. jsk. meeskonnale, kelle ridadesse on koondunud käesoleval aastal prefektuuri parimad sportlased. Teisele kohale jäi Narva 1. pol. jaosk. meeskond ja kolmandale kohale Narva 2. pol. jaosk. meeskond.

Üldiselt peab märkima, et nimetatud võistlused on aasta-aastalt läinud pinevamaks ja tasavägisemaks nii politseiüksuste vahel kui ka individuaalaladel ja võitjaks tulek on lahtine kuni viimase võistlusalani.

Võistlustel peakohtunikuna teotsev abikomissar A. Kook, samuti teised kohtunikud toimisid äärmise erapooletusega ja Spordisektsioon tegi kõik võistluste kiireks ja ladusaks läbiviimiseks.

#### Tehnilisi tulemusi:

Lahinglaskmine püstolist 25 m ühes 50 m jooksuga (aeg 45 sek.): 1) Narva 2. pol. jaosk. meeskond, koosseisus konst. M. Palge, kordnik A. Raudsepp ja k. am. H. Sild, tulemusega 76 silma; 2) Jõhvi pol. jaosk. meeskond, tulemusega 73 silma; 3) Narva 1. pol. jaosk. meeskond, tulemusega 66 silma.

Individuaalselt osutusid parimaiks:

1) konstaabel V. Juurvee, tulemusega 40 silma; 2) konstaabel S. Etverk, tulemusega 39 silma; 3) v. assistent A. Piirisild, tulemusega 34 silma.

Teivaskaugushüpe:

1) Jõhvi pol. jaosk. meeskond, koosseisus konstaablid A. Voitk, S. Etverk ja E. Leis, kogusummas 19,63 m; 2) Narva 1. pol. jaosk. meeskond, kogusummas 18,77 m; 3) Narva 2. pol. jaosk. meeskond, kogusummas 16,64 m.

Individuaalselt osutusid parimaiks:

1) konstaabel A. Voitk, tulemusega 7,07 m; 2) kordnik B. Teder, tulemusega 6,93 m; 3) konstaabel V. Juurvee, tulemusega 6,77 m.

Õppekäsigranaadi vise paigalt:

1) Jõhvi pol. jaosk. meeskond, koosseisus konstaablid A. Voitk, R. Seppel ja S. Etverk, kogusummas 157,68 m; 2) Narva 1. pol. jaosk. meeskond, kogusummas 132,70 m; 3) Narva 2. pol. jaosk. meeskond, kogusummas 122,08 m.



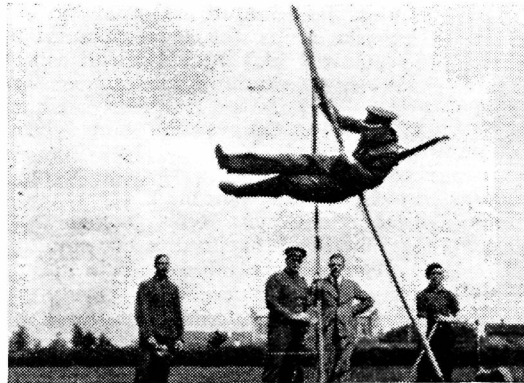
Teatejooks täies hoos

Individuaalselt osutusid parimaiks:

1) konstaabel A. Voitk, tulemusega 53,93 m; 2) konstaabel R. Seppel, tulemusega 52,28 m; 3) konstaabel S. Etverk, tulemusega 51,47 m.

100 m jooks 30 kg raskuse liivakotiga:

1) Jõhvi pol. jaosk. meeskond, koosseisus konstaablid A. Voitk, E. Leis ja S. Etverk, üldajaga 52,9 sek.; 2) Narva 1. pol. jaosk. meeskond, üldajaga 56,1 sek.; 3) Narva 2. pol. jaosk. meeskond, üldajaga 58,8 sek.



Teivaskaugushüpe

Individuaalselt osutusid parimaiks:

1) konstaabel S. Etverk, ajaga 17,6 sek.; 2) konstaabel E. Leis, ajaga 17,6 sek.; 3) v. kordnik J. Villo, ajaga 17,6 sek.

Teatejooks 3 korda 100 m:

1) Jõhvi pol. jaosk. meeskond, koosseisus konstaablid S. Etverk ja E. Leis ja kordnik E. Ots, ajaga 41,5 sek.; 2) Narva 1. pol. jaosk. meeskond, ajaga 42,8 sek.; 3) Narva 2. pol. jaosk. meeskond, ajaga 44,8 sek.

5 km patrullrännaku võitis Jõhvi politseijaoskonna meeskond, koosseisus konstaablid R. Seppel ja H. Küllari ja kordnik E. Ots, ajaga 30.35,3 m.

Individuaalselt üksikalade üldvõitjaks osutus konstaabel S. Etverk 17 punktiga; 2) konstaabel A. Voitk 15 punktiga ja 3) konstaabel V. Juurvee 12 punktiga, kusjuures võitja omandas väärtusliku rändauhinna, mida tuleb võita üldse kolm korda.

## Tartu politseinike järjekordne laskesportliik üritus

Tartu Politseiametn. Kogu Laskesektsioon korraldas 15. juunil s. a. Tartu maleva laskerajal oma liikmetele laskevõistluse sõja-täpsuspüssidest, kus ilusa ilma soodustusel saavutati häid tagajärgi, mis seda enam hinnatavad, et selle relvaala võistlus Tartu politseis oli esmakordne.

Võistluse üllatusmeheks oli noor laskur kordnik L. Madissoo, kes saavutas esikoha 258 silma-ga võimalikust 300.

Lasti 300 meetri distantsilt kolmest asendist — lamades, püsti, põlvelt — 300 meetri 10-ringilisse märklehte, kusjuures auhinnale tulid:

- |    |            |             |   |          |   |     |       |
|----|------------|-------------|---|----------|---|-----|-------|
| 1. | kordn.     | L. Madissoo | — | 94+81+83 | = | 258 | silma |
| 2. | „          | O. Roosalu  | — | 83+80+91 | = | 254 | „     |
| 3. | „          | A. Kaasik   | — | 94+73+84 | = | 251 | „     |
| 4. | „          | A. Veskema  | — | 92+78+78 | = | 248 | „     |
| 5. | van.kordn. | J. Niilus   | — | 90+82+75 | = | 247 | „     |

# Meie juubilare



## Politseikomissar A. PLINK 60-aastane

6. juulil pühitses pealinna 6. jaoskonna politseikomissar August Plink oma 60-dat sünnipäeva. Sündis Tartumaal, Voore vallas talupere-mehe pojana. 1898. a. lõpetas Tartu linnakooli ja asus õppima Tartu põllumajanduse ja raamatupidamise kursustel, mille lõpetas 1899. a. 1900. aastal astus Vene sõjaväkke aega teenima, teenides polgu staabis vanemkirjutajana. 1903. a. sooritas sõjaväeametniku eksami. Vene-Jaapani sõja puhkemisel mobiliseeriti sõjaväkke ja määrati sõjaväeametnikuks Mandžuuria vägede ülemjuhataja peastaapi, kust hiljem paigutati ümber Harbiini peakraamilao juurde sekretäriks. 1908. a. vabanes sõjaväest ja astus 1. mail 1909. a. Tallinna politseisse konstaablina teenistusse, kuhu jäi kuni vene revolutsioonini. Märtsikuust kuni oktoobrikuuni 1917. a. teenis Vene sõjaväes Vitebski sõjaväe kraamilaos, kraamilaos ülemana.

Alates 20. okt. 1920 teenis A. Plink vahetpidamata Tallinna politsei koosseisus, olles komissariks end. Lasnamäe politsei abijaoskonnas, 1. politseijaoskonnas, ja arvates 1. aprillist 1927. a. 6. jaoskonna politseikomissariks.

Komissar Plin'ki tuntakse kui energilist ja kohusetruud politseijuhti, kes korrektse ja sõbraliku käitumisega on teeninud ära oma ülemuse, kaasteenijate ja kodanike täielise lugupidamise.

Kuigi tema õlul lasub pealinna töörohke ja vastutusrikkama jaoskonna — südalinna politseijaoskonna — juhtimine, on tema leidnud võimalusi kaasa töötada mitmes seltskondlikus organisatsioonis, nagu Politseiametnikkude Kogu sektsioonide juhatuses, Politsei Spordiringi juhatuses jne.



## Valga politseijaoskonna asjaajaja Richard Meister surnud

Pühapäeva hommikul 18. juunil s. a. suri kauaaegne Valga politseijaoskonna asjaajaja Richard Meister südamekrambi tagajärjel.

Valga politseijaoskonda tabas R. Meisteri surmateade ootamatult, M. oli alles aastais töomees.

Aastat neli tagasi põdes kadunu raskemal kujul jalanärvide põletikku, mida arstisti süstimisega ja milline haigus tähendatud ravi tagajärjel paranes. Kuid arvatavasti mõjus süstimine halvasti südamele. Viimaseil aastail tundis ta ennast päris hästi. R. Meisteri põrm paigutati maamulda 20. juunil s. a. Sangaste Ev. Lutheriusu kalmistule ülemuse, kaasteenijate, sugulaste, sõprade ja tuttavate rohkel osavõtul.

R. Meisteri surmaga kaotas Valga politseijaoskond vilunud, usaldusväärse ja tubli ametniku ning kaasteenijad hea ja sõbraliku kaaslase.

Richard Meister oli sündinud 22. aug. 1899. a. Palupera vallas Tartumaal. Esialgu töötanud kolm aastat vallavalitsuse kantseleis. 1919. a. kuni 1921. a. teeninud Eesti sõjaväes ja osa võtnud Eesti vabadussõjast. 15. juunist 1921. a. kuni surmani teenis Valga politseijaoskonnas. A. K—u.

Tema, kui vilunud politseijuhi tööd on hinnatud IV kl. Kotkaristi, I kl. Rootsi Vaasa Ordeni ja Poola teeneteristi annetamisega.

Tallinna politseipere parimad õnnitlused juubilarele!

## Konstaabel

### J. SAMPU 20 a. politseiteenistuses

9. juulil s. a. pühitses Tallinna-Harju prefektuuri Paldiski rajooni konstaabel Juhan Sampu 20-aastase politseiteenistuse juubelit.

J. Sampu sündis 14. mail 1894. a. Tallinnas. Hariduse omandanud Tallinna linna- ja Valga realkoolis. 1910.—1914. a. teeninud Peterburis a.-s. „Siemens-Schuckerti“ firmas joonestajana. 1914. a. mobiliseeriti Vene sõjaväkke, kus teeninud 1917. a. 1918. a. astunud Eesti rahvaväkke. Sõjaväeteenis-



tusest vabanemisel määrati 9. juulil Tallinna 6. politseijaoskonda rajooniülemaks, kust 1. märtsil 1931. a. ümber paigutati Paldiski rajooni konstaabliks.

Konstaabel Sampu on olnud teenistuses korralik ja püüdlik ning tuntud kaasteenijate ja kodanike keskel vastutuleliku, õiglase ja heatahtliku ametnikuna.

Soovime juubilarile parimat tervist, õnne ja edu edaspidiseks nii ametialal kui ka isiklikus elus.

## 20-aastase riigiteenistuse juubeli puhul

Rudolf Oskari pg. P al t s, s. 20. apr. 1900. a. Saaremaal, lõpetas Kuressaare Aleksejevi güm-

naasiumi 6 kl., astus 19. juunil 1919. a. Kuressaare Kriminaalpolitseisse agendiks. Astus kaitseväge vabadussõja ajal, teenides Ülemjuhataja Staabi kantseleis vanem-kirjutajana kuni sõja lõpuni. 20. aug. 1921. a. astus teenistusse Tallinna Kriminaalpolitseisse, kus teenis agendina, nooremametnikuna ja assistendina kuni ületulekuni välispolitseisse koosseisude koondamise tõttu. Juubilar on teeninud 4., 2., 3. jaoskonnas ja Loksal kuni ületoomiseni Kopli politseijaoskonda, kus praegugi teenib konstaablina. Võtab osa seltskondlikust tegevusest, olles energiline tegelane.

Soovime juubilarile palju õnne ja edu edaspidises töös.



**TOIMETUS JA TALITUS:** Toompea loss, Tallinnas, Eesti Pangas 543. Posti jooksev arve 377. Postkast üksiknumber 30 snt. **Kuulutuste hinnad:** 1/4 lk. Kr. —, 1/2 lk. Kr. 30.—, 3/4 lk. Kr. 45.—, 1 lk. Kr. 60.—. Välis- ja esimene sisekaas Kr. 100.—. Pea- ja vastutav toimetaja: **A. Liit.** Tegev toimetaja:

Telef.: toimetus 471-90, talitus 448-92. Jooksev arve 438. **Tellimishind:** aastas Kr. 6.—, poolaastas Kr. 3.—, 30.—, 1/2 lk. Kr. 30.—, 1/4 lk. Kr. 15.—, 1/8 lk. Kr. 7.50.—. Tagumine sisekaas Kr. 75.—. H. Põldvere. Väljaandja: **Politseiametnike Keskkoogu.**

## Eesti Kindlustus-Aktsiaselts „HANSA“

Asutatud 1920 a.

**TOIMETAB:**

tule-, murdvarguse-, klaasi-, transport-, väärtsaadetiste ja kasko-kindlustusi.

**JUHATUS:** Tallinnas, Pärnu mnt. 11.

Kõnetraat 445-11.

Tallinna peaagentuur: Krediit Pank, Tallinnas, Suur Karja 20.

Agendid teistes linnades.

Restoran-kohvik

# „MARCELLE“

Iga päev muusika. Kabaree.

**Hotell-restoran „DU NORD“**

Narvas, Suur tn. 28, tel. 333,

on soliidseim Narvas. Lahke ja sõbralik teenimine. Mõõdukad hinnad.

# Narva-Jõesuu KUURHOONE

Muusika ■ Kabaree ■ Dancing

## Narva-Jõesuu Rannakohvik ja Baar

PARGI TN. 1, TEL. 28

Lõbusamaid meelelahutuskohti suvitajaile. Kvaliteetkaubad. Oma kondiitritööstus. Hommiku-eined ja lõunad. Kodu- ja välismaa veinid. Parim 9-liikmeline tantsuorkester.

Avatud kella 8 homm. kuni kella 3 öösel.

Mugavam ja kaunim „punane baar“. Meeleolu-capell kohvik „Kultasest“.

## Restoran-võõrastemaja „CAPRI“

NARVA-JÕESUU, S. LOOTSI TN. 4, TEL. 29

Mugavam ja lõbusam peatuskoht suvitajaile. Muusika. Mitmekesine lett. Saadaval kodu- ja välismaa napsid. Köök vilunud koka juhtimisel

## Hotell-restoran „FRANTSIA“

Narva-Jõesuu, S. Lootsi tn. 8, tel. 12

Mugavad ja odavad toad. Hea köök. Korralik teenimine. Rikkalik einelaud jne. jne.

## Hotell-restoran „PETERBURG“

on parim Narvas  
Narvas, Suur tn. 9/13, tel. 54

## Narva-Jõesuu Hotell-Villa „CAPRICCIO“

Telegr. Narva-Jõesuu Capriccio, tel. 10

## Möbleeritud toad „ASTORIA“

J. Kuperjanovi t. 54 — raudteejaama lähedal Tartus.

**S. PIEL**

**Metsatööstus**

Põlvas, tel. 4-e

**Koloniaal-, riide-, raua-, naha- &  
portselanikauplus**

**G. MÜHLBERG**

Põlvas, tel. 42

**J. PLADO**

Soovitab igasugu ehitusmaterjali,  
põllurammu, riide- ja pudukaupu,  
majatarbeid soodsate hindadega.

Põlvas, tel. 12

**Segakauplus**

**E. KRIIVA**

Põlvas, tel. 23

**Põlva Majandusühing**

PARIM OSTUKOHT

**M. PIKK**

**Põlva villatööstus**

Tel. 22

**Restoran „PÕLVA“**

Põlvas, tel. 30

**A. PALO**

**Segakauplus**

Põlvas, tel. 19

**P. RÖÖBSON**

**Peenviina- ja õllekauplus**

Põlvas, tel. 41

**Kella- ja kullasepaäri**

**JOH. KILLAK**

Põlvas

**Einelaud-Võõrastemaja**

**Põlva seltsimajas**

Tel. 45

Samas alati saadaval taksiauto

**J. KÄO**

**Liha- ja vorstikauplus**

Põlvas

**VOLD. KAASIK**

Põlvas, tel. 29

**PÕLVA RAUDTEEJAAMA**

**EINELAUD**

**E. KÄO**

**Liha- ja vorstikauplus**

Põlvas, tel. 15-a

**Ed. Vennemann**

**Segakauplus**

Põlvas, Jaama t. tel. 37



O-V.

## Riieturite Vhiskaubamaja

TALLINN, S. Karja 19, tel. 455-77, TARTUS, Aleksandri 5, tel. 16-20.

Suvehooajaks kohale jõudnud daamide ja härrade mantli-, kostüümi- ja ülikonnariiete uudismustreid tuntumaist kodumaa ja inglise vabrikust

**Päevapildi- ja kellasepatöökoda**  
**J. TREMPE**  
Põlvas

**VOLD. LEPIK**  
**Toiduainetekauplus**  
Tartus, J. Kuperjanovi t. 68

**Segakauplus**  
**J. LOKS**  
Põlvas, tel. 16

**Möbleeritud toad**  
**„ALEKSANDER“**  
Tartus, J. Kuperjanovi t. 19

**Möbleeritud toad**  
**„VICTORIA“**  
Tartus, J. Kuperjanovi t. 68

**Koloniaal-delikatess-maiustused**  
**ELMAR PALUSTE**  
Tartus, J. Kuperjanovi t. 18-a

**E. LEPIK**  
**Toiduainete-, peenviinade- ja**  
**õllekauplus** Tartus, Kuperjanovi t. 58

**M. PUPPART**  
**Toiduainetekauplus**  
Tartus, Lille t. 20

## Väliskaubanduse Agentuur E. SIIRAK, HEINTARE & Ko

TALLINN, PÄRNU 38/6 • TELEFON 446-09

### Tööstustoorainete import

**NAHATOOSTUSTELE:**

Toornahad  
Parkimisekstraktid  
Kemikaalid

**TEKSTIILTÖÖSTUSTELE:**

Värvid  
Kemikaalid j. m.

IMATREX TOORLÖHKEAINE ja SOOME VEEKINDEL SÜÜTENÖÖR  
on nüüd müügil laost

EESTI TEHNILINE **ETAG**  
AGENTUUR

**Geo. Jaanson A.C.I.I.**

TALLINN, TÕNISMÄGI 3, TEL. 413-50

Imatrex muutub lõhkeaineks peale immutamist petrooleumiga. Immutamata ei ole plahvatusvõimeline. Imatrex'i ostmisel laost on vaja politsei luba. Üksikmüügi hinnad on franko Tallinn raudteejaam: Imatrex Kr. 1.10 kg. Süütenöör 6 snt. m.



**A S T E K L A**  
**R I I D E K A U P L U S E D**

TALLINN: S. KARJA 15.  
 PÄRNU MNT. 6. ESTONIA PST 11.

HAAPSALU, KURESAARE,  
 MUSTVEE, NARVA, PETSERI, PÄRNU,  
 RAKVERE, VALGA, VILJANDI, VÖRU

ERA

*Lugege*

# Revalsche Zeitung'i!

*Asut. 1860. a.*

Iga asjatundja  
 amatöör tarvitab



**fototarbeid**

Saadaval igas  
 parimas fotoäris

**HIND 30 SENTI**